KARYS

Kaina 10 Pf.

Nr. 18 (1127) Vilnius, 1942 m. balandžio 25 d.

SAVISAUGOS DALIŲ SAVAITRAŠTIS

Leidžia Savisaugos Dalių Inspekcija. Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jėzuitų g-vė 3. Telef. per Vilniaus karinę: Vyriausio Redaktoriaus ir Administracijos — 29.
Darbo val.: 08-13; 14-17 (dienomis prieš šventadienius 08-13).
Vyr. redaktorius kpt. Simas Urbonas

DIDYSIS EUROPOS IŠVADUOTOJAS

Vokiečiai Hitlerį vadina „Unser Führer" — Mūsų Vadas. Kaip šį žmogų vadins istorija? Pranašauti nėra dėkingas uždėmimas, tačiau esant dabartinių įvykių liudytojais, o iš dalies ir dalyviais, galime susidaryti vaizdą, kaip ateityje bus vadinamas Adolfas Hitleris.

DIDYSIS EUROPOS IŠVADUOTOJAS. Tinkamesnį pavadinimą šiuo metu sunku būtų rasti. Daugelyje įstaigų kabo Hitlerio portretai su parašu „Išvaduotojas". Teisingai. Tačiau tatai liečia ne tik Lietuvą, bet ir visą Europą.

Yra, žinoma, skeptikų, kurie, patys nežinodami ko nori, laikosi kitokios nuomonės dėl Europos likimo, skelbdami miglotas pažiūras. Šitiems asmenims norėtųsi pasiūlyti atidžiau skaityti vokiečių kariuomenės vyriausios vadovybės pranešimus. Kasdieniniai pranešimai vienam kitam gali atrodyti nuobodūs, vienodi, nieko naujo neduodą. Klaidinga pažiūra. Šiuo metu kalbamieji pranešimai yra bene įdomiausia lektūra, kuri kiekvienam turi atverti akis į tai, kas yra bolševizmas ir ką jis ruošėsi padaryti visai krikščioniškajai, kultūringai Europai.

Nelaiminga rusų tauta, kurią 1917 m. pavergė žydai, daugiau kaip per 20 metų kalė ginklus Europai nužudyti. O kai 1933 metų pradžioje Vokietijoj valdžią paėmė nacionalsocialistai, bolševikijoje visi ginklų fabrikai pradėjo dirbti be pertraukos dienomis ir naktimis. Gamino tankus, lėktuvus, municiją, ginklus. Prie nenutraukiamo darbo buvo pristatyta milijonai vergų. (Bolševikijoje žmonių nėra). Nieks Europoje nežinojo, ką bolševikai jai ruošia, kokią baisią kruviną pirtį rengiasi pakurti. Galimas dalykas, kad to nežinojo ir Didysis Europos Išvaduotojas Adolfas Hitleris. Tačiau jis nujautė ir nujausdamas nė kiek neapsiriko, intuicija Hitlerio neapvylė.

Kai 1941 metais birželio 22 dieną Lietuvos padangėje suūžė juodu kryžiumi paženklinti lėktuvai, kai pasipylė ant mūsų krašto pavergėjų bombų krušos, kai pasienyje vokiečių armija savo nesulaikoma galybe įsiveržė į Lietuvą, — visa mūsų tauta verkė iš džiaugsmo, tūkstančiai lietuvių jaunuolių ir netgi senių stvėrėsi ginklo ir kuo galėdami prisidėjo, kad kuo greičiau raudonasis maras būtų išvalytas. Karui prasidėjus mes neabejojome nė vienos sekundės.

Kas būtų atsitikę, jei vokiečiai paskutiniu momentu, galima sakyti penkias minutes prieš dvyliktą, nebūtų pakėlę kardo prieš raudonąjį boa, kuris ruošėsi, laukė momento pasmaugti Europos tautas. Kam tatai neaišku, tegul suveda statistinius davinius apie sunaikintus bolševikų tankus, patrankas ir lėktuvus, nekalbant jau apie mažesnius įvairius ginklus. Tai padarius paaiškės nors apytikris vaizdas, kuris būtų susidaręs bolševikams įsiveržus į Europą. Europa yra viso pasaulio kultūros centras, savotiška mokykla, kurioje nepabuvojus, nepasimokius, negalima laikyti savęs tikrosios kultūros žmogumi. Pasaulio žydija tatai gerai žinojo ir kai jai nepavyko Europos paimti į rankas, o dar labiau, kai pačioje Europoje prasidėjo žydų atsikratymo akcija — nutarė Europą sugriauti iš pagrindų, jos krikščioniškąją kultūrą visiškai sunaikinti. Tam dalykui įvykdyti buvo numatyti bolševikai, kurie iš esmės jokios kultūros nepripažįsta, ir kaip tokią tik griauna.

Bolševikams įsiveržus į Europą, šiame kontinente būtų nelikę jokio muziejaus, jokios šventyklos, jokios bibliotekos ir kitų vertybių. Visa tai būtų nunešta ant kojų, paleista su dūmais ir milijonai gyventojų išžudyta taip, kaip buvo žudoma 1917 — 1942 metais Rusijoje. Tuos žudymus mes pergyvenome 1940 — 1941 metais, ką vaizdžiai liudyja Raudonojo Teroro paroda Lietuvoje.

Europa savo sunaikinimo išvengė, ji buvo paskutiniu momentu apsaugota. Dalis kraštų, kaip: Lietuva, Latvija ir Estija, išvaduota, o tos valstybės, kurių bolševikai dar nebuvo palietę, apsaugotos. Tatai padarė Vokietija, savo Fiurerio vadovaujama.

Šis faktas tenka visu rimtumu pabrėžti Europos Išvaduotojo gimimo dienos proga, kada visa vokiečių tauta savo vadui palinkėjo geriausios kloties ir galutino prieš bolševizmą laimėjimo. Ne ko kito Fiureriui linkėjo ir visos kitos Europos tautos, kurios ar tai pačios betarpiškai pergyveno bolševizmo vergiją, ar gerai suprato, ką reiškia bolševizmas.

B. G.

VILNIEČIAI JAU SUAUKOJO ARTI 1.500 ĮVAIRIŲ KNYGŲ

Paskelbtasis knygų rinkimo vajus vilniečių tarpe susilaukė gyvo pritarimo. Iki šio laiko fronto lietuviams kariams ir prijungtų sričių lietuviams vilniečiai suaukojo arti 1.500 įvairių knygų. Knygų rinkimo vajus vykdomas ir toliau. Knygos priimamos Gedimino g. Nr. 4 (buv. Kelionių Biuro patalpose). (s).

PRADEDAMI SUGRIAUTŲ LIETUVOS MIESTŲ ATSTATYMO DARBAI

Šio karo pradžioje eilė Lietuvos miestų ir miestelių gerokai nukentėjo. Šiuo metu, kaip tenka patirti, ruošiami planai sugriautoms vietovėms atstatyti. Pirmoje eilėje atstatymo darbai numatomi Zarasuose, Rietave, Varniuose ir Tverečiuose.

Fiureris Adolf Hitler

Didžiojo Vokiečių Reicho įkūrėjas, kancleris ir vadas Adolf Hitler gimė 1889 m. balandžio 20 d. tuometinės Austrijos Braunau miestelyje. Vaikystę praleido Passau'e, Lambach'e ir kituose miestuose, kol jo tėvas, kaip muitinės valdininkas, apsistojo Lince. Čia lankė realinę gimnaziją, o po kurio laiko pasirinko menininko kelią, tačiau tėvas šiam sumanymui pasipriešino, nes sūnui buvo parinkęs valdininko profesiją.

Mirus tėvams, jaunasis Adolf Hitler visai be lėšų nuvyksta į Vieną, kur tikisi galėsiąs plėsti savo gabumus — mokytis Akademijos Tapybos Mokykloje ir pasiruošti jau seniau pasirinktai menininko profesijai. Laikant stojamuosius egzaminus, buvo pasiūlyta stoti į architektūros mokyklą. Kadangi prieš tai reikėjo baigti vidurinę mokyklą, o paskui dar ir technikos mokyklą, buvo priverstas pelnytis sau duoną, kaip statybos ir remonto darbų padienis darbininkas, vėliau dažytojas, piešėjas ir tik laisvalaikį galėjo skirti mokslui. Tuo keliu eidamas Adolf Hitler pergyveno visus darbininko vargus ir pažino kietą socialinę problemą.

Gyvendamas Vienoje susidūrė su marksizmu, godžiai skaitė marksistinę literatūrą, spaudą ir greit suprato žydų skleidžiamos ir vadovaujamos sistemos esmę. Dar didesnis gilinimasis ir marksizmo studijavimas atskleidė pragaištingą žydo vaidmenį Vokietijos gyvenime, tvirtai ir nepakeičiamai nusistatė prieš žydus. Lankydamas Vienos parlamentą įsitikino parlamentarizmo silpnumu ir Austrijos partijų vaidų kenksmingumu, kas vėliau jam patarnavo sudaryti nacionalsocialistinės valstybės dėsnius ir suorganizuoti stiprią nacionalsocialistų partiją. Tokiu būdu jau Vienoje begyvendamas Adolf Hitler visiškai subrendo savo pažiūrose, įgijo tvirtą pasaulėžiūrą, pasidarydamas tikru antisemitu ir marksistinės idėjos didžiausiu priešu.

1912 m. Adolf Hitler persikėlė į Miuncheną, kur jį 1941 m. užtiko karas. Karštai mylėdamas vokiečių tautą, stojo savanoriu vokiečių kariuomenėn, pateko Vakarų frontan — Flandrijon, 1916. X. 7. buvo sužeistas. Pasveikęs vėl išvyko frontan, kur už drąsą ir pasižymėjimus apdovanotas I-mo laipsnio Geležiniu Kryžiumi ir kitais pasižymėjimo ženklais. Už nepaklausymą įsakymo pereiti į austrų kariuomenę neteko Austrijos pilietybės ir liko be pilietybės.

1918 m. žydiškų kapitalistų sukeltą marksistinę Vokietijos revoliuciją pergyveno Pasevalko ligoninėje, kur po labai sunkaus dujomis apsinuodijimo, net laikinai netekęs regėjimo, gydėsi. Iš ligoninės nuvyko Miunchenan į savo pulko atsarginį bataloną. Išvadavus Miuncheną nuo tarybų viešpatavimo, kariuomenėje baigė tautinius valstybinius kursus ir buvo paskirtas „lavinimo karininku". Susiduria su naujai įsikūrusia „Deutsche Arbeiterpartei" (Vokiečių Darbininkų Partija) ir po vieno mitingo 1919. IX. 16. įstoja jon septintuoju nariu.

1920. II. 24. įvyko pirmas masinis D. A. (Deutsche Arbeiterpartei) susirinkimas, kuriame Adolf Hitler išdėstė savo apie nacionalsocialistinį sąjūdį 25 tezes, kurių svarbesnės, vertinant tautiniu požiūriu, yra šios:

a) krašto piliečiu gali būti tik vokiečių kraujo tautietis be tikybos skirtumo, joks žydas negali būti piliečiu.

b) svetimšaliai turi priklausyti svetimšalių įstatymams,

c) tik Vokietijos piliečiai tegali būti valdininkais,

d) jei Vokietijos gyventojams trūks maisto, svetimšaliai turės apleisti kraštą,

e) svetimšalių emigracija turi būti suvaržyta.

Po 1923 m. lapkričio 9 d. nepavykusio mėginimo su gen. Ludendorfu ginkluotu sukilimu paimti Reicho valdžią savo vadovybėn, Adolf Hitler buvo suimtas ir 5 metams pasodintas į Lansbergo tvirtovę, o D. A. uždaryta. Tačiau jau 1924 m. gruodžio mėnesyje Adolf Hitler paleidžiamas, o 1925 m. įkuria NSDAP (National Socialistische Deutsche Arbeiterpartei — Vokiečių Nacionalsocialistų Partija), kurioje iki šiol laikomas didžiausiu šio sąjūdžio kūrėju ir ideologu, sukūrusiu milijoninę organizaciją ir padariusiu ją svarbiausiu Vokiečių Reicho vadovu ir tvarkytoju. Tuo pat metu išleidžia kalėjime parašytą kapitalinį veikalą „Mein Kampf", kuriame aiškiai išdėstė visus savo partijos veikimo principus ir vokiečių tautos tikslus. Greitu laiku šio veikalo vertimai milijonais egzempliorių išleidžiami Amerikoje, Anglijoje, Danijoje, Švedijoje, Ispanijoje, Italijoje, Brazilijoje, Vengrijoje ir kituose kraštuose.

Metai po metų Adolf Hitler nepalaužiamu darbu buria vokiečių tautą į savo nacionalsocialistinę partiją, žingsnis po žingsnio nugali savo priešus, o 1930 m., po didelio laimėjimo Reichstago rinkimuose, sudaro su kitomis politinėmis grupėmis vad. Harcburgo frontą kovai su parlamentarine sistema, kuri Vokietiją skaldė ir silpnino. Dabar Adolf Hitler dar daugiau atsideda kovai dėl vokiečių žmogaus ir prieš visa tai, kas yra nevokiška ir kas skaldo tautą.

1932 m., gavęs Reicho pilietybę, Adolf Hitler kartu su Hindenburgu buvo išstatytas kandidatu į Reicho prezidentus. Jau per antrą balsavimą gauna veik 37% balsų. Pagaliau 1933. I. 30. prezidentas Hindenburgas įvertindamas Adolf Hitler už naujo sąjūdžio įkūrimą, pakvietė jį valstybės kancleriu. Tų pat metų gegužės 21 d. Adolf Hitler Reichstage pasako pirmą savo užsienio politikos klausimais kalbą, kurioje aiškiai atvaizdavo Vokietijos atstatymo programą ir griežtai pareikalavo Versalio sutarties revizijos pabrėždamas reikalingumą taikingai spręsti visus Europos konfliktus.

Po Hindenburgo mirties (1934. VIII. 2.) įstatymu Reicho prezidento vieta buvo sujungta su Reicho Kanclerio pareigomis. Kadangi Hitler buvo partijos vadas, o vėliau liko ir vyr. kariuomenės vadu, jo rankose susikoncentravo visa Vokietijos valdžia. Dabar, jau kaip Vokietijos Fiureris, 1935. V. 21. Reichstage Adolf Hitler išdėsto savo 13 punktų planą, kuriuo būtų galima sureguliuoti tarptautinius santykius ir pareiškė, kad Vokietija sutinkanti dalyvauti kolektyvinio bendradarbiavimo sistemoje.

1937 m. sausio 30 d. Adolf Hitler vėl pareiškia visam pasauliui,

(Nukelta į 6 pusl.)

184 šaulių divizijos veiksmai prieš bolševikus

(Tęsinys)

Šaudyklos komendantas j. ltn. Kalpokas, nors buvo kviečiamas vykti drauge su snaiperiais į stovyklą, bet pasiliko šaudykloje ir ten VI. 23 d. žuvo.

22 d. apie 20 val. ltn. B-ui pulko budėtojas įsakė sunkvežimiu iš šaudyklos parvežti likusį snaiperių turtą ir likusius žmones. Bet tuo laiku bombardavo Varėnos stotį, todėl važiavimas buvo atidėtas 22 valandai. 22.30 val. *mašina iš stovyklos išvyko.* Dar neprivažiavus Varėnos I kapinaičių (apie 300 m nuo jų), iš kapinaičių apšaudė vienas vokiečių kulkosvaidis, nuo kardono fabriko pusės kitas, o nuo geležinkelio pylimo 262. ŠP II Bn buvusi sargyba sunkiuoju kulkosvaidžiu. Ltn. B... ir šoferiui eil. K... laimingai pavyko iššokti iš mašinos ir, pagulėjus apie 10 minučių kulkų lietuje, išlikti sveikiems. Grįžę į stovyklą budėtojui pranešė, kad buvo vokiečių apšaudyti ir todėl nuvykti negalėjo. Rusai juos apšaukė kontrrevoliucionieriais ir susirinkę keturi rusai politrukai ir naujai atvykę leitenantai liepė vesti ir parodyti, kur yra vokiečiai. Tačiau jiems pamatyti vokiečių neteko.

22 — 23 d. naktis praėjo neramiai tiek bolševikams, tiek ir lietuviams. Ir vieniems ir antriems svilo padai, tuo labiau, kad nei vieni, nei antri nežinojo tikrosios padėties. Naktis veikė lietuvių naudai. Per tą laiką suspėta nukarpyti telefono laidus, kurie rišo štabus su daliniais, pasipildyta šoviniais ir pasitarta kas daryti rytojaus dieną. Tačiau nemiegojo ir rusai. Apginklavo pistoletais visus žydus, komjaunuolius, apdalijo šoviniais rusus, nuolatos grupavosi ir kažką tarėsi. Nakties tylą retkarčiais sudrumsdavo Varėnos I rajone kulkosvaidžių šaudymas.

Brėško 23 d. rytas. Lietuviškojo korpo dalys dar tebebuvo Varėnės up. krante, sulindę į paskubomis iškastus apkasus. Štabai negali telefonu susirišti su daliniais, siunčiami lietuviai ryšininkai sutaisyti linijas negrįžta, o ryšis ir toliau neveikia. Abipusis įtempimas dar labiau padidėjo, nes rusai jautė, kad čia pat yra nematoma ranka, kuri kiekviename žingsnyje gali paspęsti mirtinas pinkles. Lietuviams laikas bėga,bet veikimui sąlygų vis dar nėra.

5.30 val. 297. ŠP I Bn gauna įsakymą grįžti į stovyklą pasiimti rusiškus šautuvus. Rengiasi labai nenoriai, bet politrukų ir rusų vadų varomas, batalionas, be 1. Kp, kuri šio įsakymo nevykdė ir pasiliko senojoje vietoje, išvyko į stovyklą. Tuo metu Bobriškių kryptyje girdėjosi stiprus kulkosvaidžių ir prieštankinių pabūklų šaudymas.

Apie 6 val. duodamas įsakymas trauktis Valkininkų kryptimi. Po šio įsakymo 297. ŠP I Bn žygiavo per miškus duotąja kryptimi, o III Bn, apsivalęs nuo bolševikų, pasitraukė į šiaurę nuo plento Bobriškės — Valkininkai ir vėliau, susitikęs su vokiečiais, nusiginklavo. II Bn besitraukdamas pasiekė Valkininkus, kur buvo priverstas išsisklaidyti ir ta pačia proga taip pat likvidavo bolševikus. I Bn, be 1. Kp, 616. AP psk. K... drąsios iniciatyvos dėka, pakeliui į Valkininkus likvidavo rusus ir tą pačią dieną grįžo į stovyklą. I Bn 1. Kp sužinojusi, kad duotas įsakymas trauktis, nuo pozicijų nusiėmė ir išbuvo miške (Varėnos ež. šiauriniame krante) iki 1 val. Paskui, sužinoję apie lietuvių rinkimąsi į stovyklą, atvyko kpt. Č... valdžion.

Pats atsipalaidavimo nuo bolševikų momentas kiekviename dalinyje buvo skirtingas. Pradėjus trauktis, atskiri daliniai, vokiečių lėktuvų nuo kelio nuvaikyti, pasitraukė toliau į miškus. Čia lietuvių karininkų suorganizuoti kareiviai ir patys kareiviai bei puskarininkiai savo iniciatyva likvidavo politrukus ir rusus vadus, nuginklavo raudonarmiečius ir juos perdavė vokiečiams. Kur buvo daugiau bolševikų, ten, pirmai progai *pasitaikius*, lietuviai išsisklaidė atskirai. Atsipalaiduojant nuo bolševikų buvo ir aukų, nes nuginkluojami bolševikai atkakliai priešinosi. Todėl atsipalaidavimo metu daug kur įvyko kautynių.

Kaip anksčiau minėjau, stovykloje buvo palikti ūkio pareigūnai karininkai ir kareiviai saugoti turtą. Prie jų po kelis slankiojo rusai, na, ir kaip būtinybė prie *sandėlių — žydai. Gluko ež.* rytiniame pakraštyje, poligono kepykloje, apie 60 kareivių ramiai kepė duoną.

23 d. per Kauno radiją likusieji 616. AP pareigūnai išgirdo lietuvių pranešimą apie išsivaduojančią Lietuvą. Tuoj, ėjęs 616. AP ūkio viršininko pareigas kpt. Č..., surinkęs ten buvusius kareivius, pranešė, ką jis girdėjęs per radiją. *Už Laisvąją Lietuvą* sušukę tris kartus valio, tuojau pat nuginklavo ten buvusius *rusus* ir komjaunuolius, juos uždarė į atskirą patalpą ir pastatė sargybą. Kpt. Č... tuojau išsiuntinėjo į visas puses žmones, kad informuotų lietuvius apie atstatymą Laisvos Lietuvos ir, kad visi rinktųsi į stovyklą.

Pirmiausia pradėjo grupuotis esantieji stovykloje. Tuo pačiu metu prisistatė vienas vokiečių puskarininkis, kuris, paėmęs j. ltn. Z... vertėju, važinėjo po stovyklą ir į sunkvežimį rinko ginklus, fotografavo su ginklais bestrenkančius į stovyklą lietuvius karius ir nuoširdžiai juos sveikino. Apie 14.30 val. atvyko į stovyklą 297. ŠP I Bn 1. Kp, 616. AP 3. divizionas ir apie pavakarį 297. ŠP I Bn. Nuolatos po keletą grupelėmis rinkosi į stovyklą kareiviai.

Apie 15 val. kpt. Č... pranešė, kad prie Varėnės up. tilto su barjeru yra vokiečių karininkas, kuris įsakė ten susirinkti visiems esantiems stovykloje. Dešiniajame Varėnės krante ant plento išsirikiavo 16 karininkų, 176 puskarininkiai ir kareiviai ir 30 belaisvių politrukų, rusų kareivių ir komjaunuolių. Atvykusių vokiečių vienas leitenantas, pasveikinęs išsirikiavusius lietuvius karius, pareiškė, kad greit būsime laisvi ir galėsime grįžti į namus. Tuo tarpu įsakė grįžti į stovyklą ir, kol bus galima skirstytis, gerai pasilsėti. Kapitoną Č... paskyrė stovyklos komendantu ir priminė, kad mes galim būt panaudoti kautynėms prieš bolševikus, todėl reikia atitinkamai susiorganizuoti ir apsiginkluoti. Priskyręs jau anksčiau į stovyklą atvykusį vokiečių puskarininkį, įsakė organizuoti stovyklos apsaugą, rinkti ir tvarkyti stovykloje esančius ginklus ir turtą. Visus klausimus rišti per vokiečių puskarininkį. Atsisveikinę vokiečių karininkai nuvyko Varėnos I link, o mes grįžom su belaisviais į stovyklą, kur tuojau buvo pradėtas tvarkymosi darbas ir išstatyta stovyklos apsauga, nes nuolatos tai vienoje, tai kitoje vietoje pasirodydavo ginkluotos bėgančių bolševikų grupės.

Taip baigėsi antrasis etapas, nes dabar jau turėjome nuolatinį ryšį su vokiečių kariuomene ir jau buvo pas mus jų atstovas puskarininkis.

III

Šis trumpas laikotarpis daug kuo nepasižymėjo, nes susirinko mažai jėgų, kad galėtumėme vykdyti ypatingus uždavinius už stovyklos ribų. Be to, nesuspėta susiorganizuoti. Savarankiškai tvarkytis pradėta 23 d. apie 16 val. su 180 žmonių. Apie 17 val. grįžus į stovyklą 616. AP divizionui ir 297. ŠP dviem kuopom, stovykloj susidarė apie 250 žmonių. Poligono kepykloj dirbo apie 60 žmonių. Buvo didelis trūkumas šaudmenų ir automatinių ginklų, tačiau, iškasus bolševikų paslėptus kulkosvaidžius, šiek tiek užteko aprūpinti sargybas. Daugiau buvo kreipiama dėmesio suorganizuoti stovykloje esančius karius ir apsisaugoti nuo užpuolimų.

Grįžę nuo tilto pasijutome stovykloje pilnais šeimininkais. Visoje stovykloje buvo liūdnas vaizdas: *viskas išplėšta, suversta,* sulaužyta, karininkų ir puskarininkių lagaminai išplėšti, sulaužyti, daiktai išmėtyti, sujaukti. Tai buvo darbas besitraukiančių politrukų, kurie užsimojo nieko nepalikti. Nesivaržė laužyti net privačių lagaminų spynas. Nemažiau nukentėjo ir Lenino kampeliai. Bet juos palietė lietuvio ranka. Nors ir per trumpą laiką, tačiau suspėjo *nulaipinti visus* „garbingus" žydų tarnus.

Stovyklos komendantas kpt. Č... stovyklą suskirstė į dvi dalis. Vienoje, netoli buvusio korpo štabo dalyje, įsteigė savo vadovietę ir sutalpino 616. AP ir kitų dalinių likučius. Belaisvius patalpino čia pat mediniame barake ir pastatė dviejų postų sargybą. Antroje, rytinėje stovyklos pusėje, susitelkė 297. ŠP likučiai ir šios grupės viršininku paskyrė kpt. M... Aplink stovyklą, Varėnės ir Gluko tarpežerėn, Gluko ež. pietrytinėn pusėn ir Varėnės up. kairiuoju krantu buvo pasiųsti patruliai, kurių priedangoje buvo vykdomi tvarkymosi darbai. Prie stovyklos sandėlių pastatyti sargybiniai, paskirtas stovyklos budėtojas ir padėjėjas.

23 dienos pavakary pasirodė *pirmasis stovyklos įsakymas.*

„Varėnos Poligone Lietuvių Karių Stovyklai

ĮSAKYMAS

Nr. 1

Varėna I, 1941 m. birželio mėn. 23 d.

§ 1.

Šiandien Vokiečių Kariuomenės Vadovybės esu paskirtas lietuvių karių stovyklos komendantu.

§ 2.

Šiandien garbingos Vokiečių Kariuomenės tapome išvaduoti iš kraugėriško, akiplėšiško, melagingo komunistų jungo. Metus laiko kraugėriškas priešas materiališkai ir morališkai naikino mūsų kraštą, siurbė syvus iš Garbingos Lietuvių Tautos.

Valio Garbingoji Vokiečių Kariuomenė, mūsų išvaduotoja.

Valio Nepriklausoma Lietuva.

§ 3.

Stovyklos budėtoju VI. 23 d. skiriu j. ltn. R..., jo padėjėju vyr. psk. R... Sargybą ir vidaus tarnybą paskirti stovyklos budėtojui.

§ 4

Savo padėjėju skiriu kpt. V...

§ 5.

Nuolatinio ryšio palaikymui su Vokiečių Karine Vadovybe skiriu kpt. R...

§ 6.

Stovyklos ūkio viršininku skiriu ltn. Z...

§ 7.

Stovyklos ginklininku skiriu ltn. O...

§ 8.

Stovyklos štabo adiutantu skiriu ltn. D...

§ 9.

Iš visų karininkų, puskarininkių ir kareivių reikalauju griežtos drausmės, tvarkos, punktualumo, blaivumo ir be mano leidimo draudžiu pasišalinti iš stovyklos rajono.

Tarnybiniuose santykiuose kreipiantis vartoti žodį „Tamsta".

§ 10.

Visiems karininkams, puskarininkiams ir kareiviams griežtai draudžiu naikinti bei gadinti valdinį turtą. Stropiai saugoti, kad niekas nežūtų. Pastebėjus pasisavinant valdinį turtą, kaltininką tuojau sulaikyti ir pristatyti man. Aš kaltininką pristatysiu vokiečių Karinei Vyriausybei nubausti, o Vokiečių Karinės Vyriausybės man jau yra įsakyta visiems pranešti, kad už valdinio turto pasisavinimą ir gadinimą baus visu griežtumu — iki sušaudant.

Kaukazo armijos kraujoplūdis

Rašo karo korespondentas Herbert Ladda

Krymas sovietams yra ypač arti širdies. Pereitų metų lapkričio mėn. pusiasalio netekimas jiems, labiausiai aukščiausiems Maskvos klikos sluoksniams, buvo sunkus smūgis. Jie prarado savo vasaros rezidencijas pietų pajūryje, glūdinčias tarp palmių ir kiparisų. „Draugas" Molotovas tuomet iš tikrųjų labai pyko ant „draugo" Budionno, kad jo armija nepajėgė sutrukdyti vokiečių dalims įsiveržti į jo asmeninių interesų sritį ir paimti jo pilį. Ir Stalinas nemažiau pyko ant sovietų maršalo, kad jo uošvio brangi vila patekė į priešo rankas. Tikriausiai sovietų bonzos keikėsi, kai vokiečių kariai žygiavo į jų vasaros poilsio vietas. Mažiau tuo domėjosi eilinis „draugas". Jam „saulėtas Krymas" vis tiek buvo tik svajonė.

Be savo pačių asmeninių skausmų, Kremliaus diktatoriai suprato dar ir tai, kad, užėmusi Krymą, vokiečių kariuomenė laimėjo pagrindines pozicijas Juodojoje jūroje ir pasiekė atsparos tašką pulti Kaukazą. Visi, kad ir iš paskutiniųjų vykdomi mėginimai pralaužti Sevastopolio apsupimo frontą, nieko negalėjo pakeisti. Krymas liko vokiečių rankose.

STALINO APSKAIČIAVIMAI

Kiek nori tekainoja, bet Krymą Stalinas nori atsiimti! Jis reikalingas jam kaip svarbi išeities bazė jo planuojamai ofenzyvai. Iš čia jis tikėjosi prispausti ir įlaužti vokiečių pietinį sparną. Taigi, pulti Krymą! Bet kaip? Iš sausumos pusės nebuvo jokio galimumo. Vokiečių žiedas prie Sevastopolio pasirodė esąs nepralaužiamas. Liko tik vienas kelias: gabenti iš Kaukazo dalis ir, panaudojant Juodosios jūros karo laivyną, patogiuose pusiasalio *taškuose sudaryti išsikėlimo* prieštilčius. Reikalas buvo maždaug taip įsivaizduojamas: sudaryti išsikėlimo prieštiltį Eupatorijoje — vakarinėje pakrantėje, į šiaurę nuo Sevastopolio. Antras stipresnis prieštiltis pietų pakrantėje, Feodosijoje, kuris išsitęstų Kerčo kryptimi, tačiau jo pagrindinis *smūgis* eitų šiaurės kryptimi į Džankoj geležinkelio pylimą, kad būt galima, užėmus *geležinkelį*, perkirsti vokiečių tiekimą. Jei reikėtų, tai sustiprinti Feodosijos prieštiltį, iškeliant Sudako įlankoje (30 kilometrų į vakarus nuo Feodosijos) atplukdomas dalis, kurios turėtų *veržtis pajūrio* keliu į vakarus. Pagaliau visas dalis sujungti smūgiui Perekopo kryptimi. Toks buvo planas. Tačiau sąskaita buvo surašyta nedalyvaujant šeimininkui.

NEPASISEKIMAS TIES EUPATORIJA

Išsikėlimas Eupatorijoj, įvykdytas Juodosios jūros laivyno vienetų naktį ir migloje, pasibaigė dideliu Stalino nepasisekimu. 600 vyrų, kuriems pavyko išsikelti ir trumpam laikui įsiveržti į miestą, buvo visiškai sunaikinti smarkaus vokiečių priešpuolio. Be to, kautynių lauke liko dar 1.300 nukautų, priklausiusių gaujoms. Kiti mėginimai išsikelti mūsų pakrančių baterijų ir aviacijos buvo nuslopinti pačioje pradžioje. Transporto laivai buvo nuskandinti prie uosto vartų arba buvo priversti pasitraukti.

Šitą prieštiltį sunaikinant ypač pasižymėjo *Riterio* kryžiumi apdovanotas plk. ltn. von B.. su savo daliniu, kuriam Fiureris už karžygiškumą suteikė ąžuolo lapus prie Riterio kryžiaus. Pats pulkininkas leitenantas Eupatorijos kautynėse mirė didvyrio mirtimi.

Maskvos planas abu prieštilčius Eupatorijoje ir Feodosijoje sujungti prie Džankoj sugriuvo. Nežiūrint tai, Stalinas liepė į Feodosiją kišti vis naujus dalinius. Argi jam rūpėjo vokiečių aviacijos padaryti sunkūs nuostoliai dar pakeliui iš Kaukazo uostų į Feodosiją! Novorosijske buvo pakraunami kareivių transportiniai laivai vienas po kito ir jūrų karo laivyno vienetų lydimi buvo siunčiami į Feodosiją. 38 cm laivyno pabūklų remiami sovietai lipo į krantą.

CHAOSAS FEODOSIJOS PRIEŠTILTYJE

Tuo metu, kai vokiečių vadovybė visai ramiai ruošė priešpuolį, priešo pusėje, Feodosijos prieštiltyje, viešpatavo aiškus nerimas ir didelis sąmyšis. Žinoma, išsikėlimas pavyko nors ir milžiniškomis aukomis. Tūkstančiams sovietų kareivių pasisekė išlipti sausumon. Buvo iškelti sunkieji ginklai ir tankai. Bet kur buvo tiekimas, kur sustiprinimai? Vokiečių aviacija nieko neprileido artyn. Stuka lėktuvai tinkamai sutikdavo kiekvieną atvykstantį garlaivį. *Pasiekę* baseiną, laivai likdavo bombų taikiniais. Netrukus uosto molas buvo išardytas, baseinai užkimšti sudegusiais ir pusiau paskendusiais laivais, todėl išsikelti beveik nebuvo galima.

Sovietų štabų nervinimasis diena iš dienos augo. Tarp miesto civilinių gyventojų komisarai surengė baisias skerdynes, leisdami tūkstančiais žudyti tuos, kurie neveikė prieš vokiečių okupacines įstaigas. Mieste viešpatavo chaosas. Prie to prisidėjo dar ir tai, kad prieštilčio praplėtimas buvo neįmanomas. Visi mėginimai pulti atsimušdavo į vokiečių - rumunų gynimosi linijas. Eupatorijos įgulos neliko. Apie tai sovietų kareivis, esąs priekinėse linijose, nežinojo. Užpakalyje jo sėdėjo komisarai su pistoletais rankose ir varė jį į kautynes.

VOKIEČIŲ PRIEŠPUOLIS

Sausio viduryje vokiečių pusėje buvo baigti pasirengimai priešpuoliu atsiimti Feodosiją. Puolimą vykdė dvi vokiečių divizijos, dešiniajame sparne remiamos rumunų junginių, o kairėje dengiamos ugnimi stiprios kovos grupės, vadovaujamos pulkininko H, apdovanoto ąžuolo lapais. Ši grupė naktį netikėtu puolimu drąsiai prasiverždama užėmė vyraujančias aukštumas ir iš anksto sudarė priešui kliūtis pasitraukti į rytus Kerčio kryptimi. Vokiečių puolimo pagrindinis smūgis ėjo į vidurį pusžiedžio, *sudaryto* apie Feodosiją, ir išilgai iš Simferopolio į miestą vedančio pagrindinio kelio.

Pirmąją puolimo dieną, po artilerijos parengimo, įvyko atkaklios kautynės dėl svarbių aukštumų eilės. Kautynėse galingai veikdama, dalyvavo ir aviacija. Dienos tikslai buvo planingai pasiekti. Kitą dieną visa energija buvo tęsiamas bolševikų dalių masių naikinimas, ir visame fronte užimtos patogios pulti *pozicijos.* Jau tą dieną kautynių lauke ryškėjo didelio laimėjimo bruožai. Vokiečių priešpuolio smūgis naikinančiai palietė išsikėlusį sovietų korpą. Pro daugybę lavonų, sutriuškintas baterijas, numuštus lėktuvus ir milžiniškus paimtos amunicijos kiekius, tęsėsi vokiečių pėstininkų (ant kurių pečių ir šį kartą vėl užgulė pagrindinis kautynių svoris) kelias tolyn į Feodosiją. Kairiojo sparno vienas batalionas, sunaikinęs daugybę tankų, prasiveržė prie jūros, užėmė vietovę Sarygol ir tuo galutinai užkirto sovietams paskutinius galimumus pasitraukti.

FEODOSIJA VĖL PAIMTA

Ketvirtosios puolimo dienos rytą vokiečiai stovėjo prie Feodosijos vartų. Po sunkios kovos kalnuose, supančiuose iš šiaurės vakarų miestą, jie prasiveržė ir sunaikino žymiai gausingesnį priešą. [illegible]

§ 11.

Stovyklos ginklininkai tuojau pradėti ginklų surinkimą ir surašymą. Ginklus rūšiuoti, pažymint sistemą, kalibrą ir numerį.

Kur ginklus gabenti bus pranešta vėliau.

Karininkai šiandieną ginklus pasilieka prie savęs, o ryt bus pranešta dėl tolimesnio jų laikymo.

§ 12.

Dalių vadams surašyti arklius, pažymint jų tipą. Taip pat surašyti autovežimius, motociklus, dviračius, ūkio vežimus, specialius vežimus ir kitą stambesnės vertės turtą.

§ 13.

Stovyklos apsaugai skiriami:

1) sargyba: a) vienas postas prie ginklų ir trys postai prie belaisvių;

2) patruliai: keturias poras dviejų pamainų.

Rajonai — žiūr. schema. (Schemos prie įsakymo nebuvo. B. B.).

§ 14.

Stovyklos budėtojo būstinė — buv. 616. artilerijos pulko rajonas.

§ 15.

Civiliai gyventojai į stovyklos rajoną įleidžiami su mano leidimu. Visus civilius gyventojus, sulaikytus stovyklos rajone be mano leidimo, pristatyti stovyklos budėtojui.

§ 16.

Visus sovietų karius sulaikyti ir siųsti pas stovyklos budėtoją.

§ 17.

Pasirodžius vokiečių kariuomenės šarvuočiams ar kitoms kariuomenės dalims, tuoj iškelti rankas aukštyn ir šaukti „LITAUER".

§ 18.

Stovykloje draudžia visokius šaudymus, griežimą ir kitokį triukšmo kėlimą.

§ 19.

Kariuomenės dalyse tuojau sudaryti kareivių vardinius sąrašus. Karininkų vardinius sąrašus, puskarininkių ir kareivių bendrą skaičių pristatyti į stovyklos štabą iki šio mėnesio 24 dienos 10 valandos.

§ 20.

Stovyklos štabas — buv. 616. LAP Štabas.

Kapitonas C...
Stovyklos Komendantas
Leitenantas D..
Adjutantas"

(Kai kuriais sumetimais įsakyme minimas pavardes nubraukėme. Red.).

Šis įsakymas tuojau pat buvo per rankas perleistas ir perskaitytas visiems kariams.

Apie 18 val. plentu Daugų kryptimi buvo pasiųstas dviratininkų patrulis (10 žmonių), j. ltn. T... vadovaujamas, tačiau su niekuo nesusidūrė. Tuo pačiu laiku apie 25 žmonių patrulis, kuriame buvo ir priskirtas vokiečių puskarininkis, buvo išvykę žvalgyti į vakarus nuo sanatorijos esantį mišką, nes vietos gyventojai pranešė ten matę rusų. Patrulis, apėjęs gerą lanką, nieko nerado. Reikia pasakyti, kad vietos gyventojai lietuviai nuolatos lankėsi stovykloje ir apie kiekvieną pasirodžiusią bolševikų grupę pranešdavo.

(B. d.) B. B.

LIETUVIŲ KARIŲ, BOLŠEVIKŲ SUIMTŲ, KALINTŲ, NUTEISTŲ IR IŠTREMTŲ 1940.VI.15.—1941.VI.13. LAIKOTARPYJE, SĄRAŠAS

(Pabaiga)

50. Vrš. Leknickas Juozas, 294. ŠP, suimtas 1941. IV. 9. Likimas nežinomas.
51. Psk. Levinskas Adolfas, 297. ŠP, suimtas 1941. IV. 3. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
52. J. psk. Latvis, 26. KP. Likimas nežinomas.
53. Eil. Linkevičius Vincas, — suimtas 1941. III. 21. Išvežtas 1941. IV. 16. į Vorkutpečlagą.
54 Eil. Lukoševičius Jonas, 262. ŠP, suimtas 1941. IV. 8. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
55. Eil. Lazdinis Alfonsas, 179. ŠD PnBn, suimtas 1941. IV. 11. Išvežtas 1941. VI. 16. į Vorkutpečlagą.
56. Eil. Lukša Česlovas, 234. ŠP, suimtas 1941. IV. 21. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
57. Eil. Linkevičius Andrius, — suimtas 1941. IV. 16. Išvežtas 1941. VI. 13. į Vitegorlagą.
58. Kpt. Malakauskas Antanas, 9. PP, suimtas 1940. VII. 23 — 24. Dabar laisvas.
59. Ltn. Mikaliūnas Jonas, 294. ŠP, suimtas 1941. IV. 5. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus į Rusiją.
60. Vrš. Matulaitis Juozas, 9. PP, suimtas 1940. VII. 23 — 24. Dabar laisvas.
61. Psk. Maskonis Zenonas, 3. AP, suimtas 1940. X. 3. Likimas nežinomas.
63. J. psk. Mandrijauskas Stasys, — suimtas 1941. II. 9. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
64. J. psk. Manginis, 184. ŠD RŠBn, suimtas 1941 m. sausio mėn. Likimas nežinomas.
65. J. psk. Mikuckis Vincas, 179. ŠD PnBn, suimtas 1941. II. 22. Išvežtas 1941 VI. 11. į Taškentą.
66. Eil. Morkūnas Jonas, suimtas 1941 m. kovo mėn. Vilniaus kalėjime sėdėjo 1941. IV. 19 — IV. 24. ir 1941. V. 27 — VI. 17. Išsiųstas į NKVD nebegrįžo.
67. Eil. Miltakis Klemas, 294. ŠP, suimtas 1941. II. 22. Išvežtas 1941. VI. 16. į Vorkutpečlagą.
68. Eil. Mažeika Antanas, 615. AP. 1941. VI. 10. nuteistas į drausmės dalis.
69. Eil. Macijauskas Alfonsas, Avc, suimtas 1940. XI. 3. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
70. Eil. Macijauskas Pranas, — suimtas 1940. XI. 13. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
71. Eil. Martišauskas Kazys, 184. ŠD PnBn, suimtas 1941. III. 29. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus į Rusiją.
72. Eil. Meilutis Vladas, 617. AP, suimtas 1940. X. 21. Išvežtas 1941. VI. 16. į Vorkutpečlagą.
73. Eil. Mališauskas, — nežinia kada sušaudytas.
74. Mjr. Nemajuška Bolius, — suimtas 1941. III. 26. Karui prasidėjus iš Vilniaus kalėjimo išvežtas į Rusiją.
75. J. ltn. Naikelis Jonas, 9. PP, suimtas 1940. VII. 23 — 24. Išvežtas 1941 m. birželio mėn. į Rusiją — stovyklon.
76. Eil. Naunčikas, 616. AP, nuteistas drausmės dalin.
77. Eil. Naujokas Stasys, 262. ŠP, suimtas 1941. II. 12. Išvežtas 1941. IV. 16. į Vorkutpečlagą.
78. Eil. Nevulis, 297. ŠP, suimtas 1941 m. vasario mėn. Likimas nežinomas.
79. Eil. Norkūnas Balys, AZADn, suimtas 1941. XII. 25. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
80. Psk. Orentas Antanas, 294. ŠP, suimtas 1941 m. pavasarį. 1941. VI. 18. išvežtas į Vilniaus geležinkelių stotį. Likimas nežinomas.
81. Ltn. Pažemeckas Kazys, 215. ŠP. Karui prasidėjus išsilaisvino.
82. Gr. Pankštis Antanas, 262. ŠP, suimtas 1941 m. vasario mėn. Likimas nežinomas.
83. Gr. Paulauskas Antanas, AZADn, suimtas 1941. III. 8—15. Išvežtas 1941. VI. 16. į Vorkutpečlagą.
84. Gr. Pinkis Viktoras, RŠBn, suimtas 1941 m. II. 18. Išvežtas 1941. IV. 29. į Pečerlagą.
85. Eil. Pušakarnis, 615. AP, sušaudytas 1940. X. 20—25.
86. Eil. Puprašis Vincas, 26. KP. Likimas nežinomas.
87. Eil. Petrauskas Adolfas, 306. PnBn, išvežtas į drausmės dalis.
88. J. ltn. Remeikis Jonas, — sušaudytas 1941 m. gegužės mėn.
89. Gr. Rekašius Juozas, 294. ŠP, suimtas 1941 m. žiemą. Likimas nežinomas.
90. Eil. Razevičius, 615. AP, suimtas 1940. X. 20—25. Likimas nežinomas.
91. Eil. Ramitis Zigmas, 234. ŠP, suimtas 1941. VI. 21. Karui prasidėjus iš Vilniaus kalėjimo išvežtas į Rusiją.
92. Ltn. Skinderis Vacius, 9. PP, suimtas 1940. VII. 23—24. Dabar laisvas.
93. J. ltn. Sugėnas Jonas, 9. PP, suimtas 1940. VII. 23—24. Likimas nežinomas.
94. J. psk. Staškevičius, — nežinia kada sušaudytas.
95. J. psk. Staigas (ar Staiga?) Pranas, Prano sūn., 615. AP, suimtas 1940. IX. 29. Išvežtas 1941. IV. 29. į Pečerlagą.
96. J. psk. Strigockis Bronius, 179. ŠD PnBn, suimtas 1941 m. pavasarį ir išvežtas į drausmės dalis Daugpilyje.
97. J. psk. Skurvidas, 294. ŠP, suimtas 1941. VI. 21. Karui prasidėjus iš Vilniaus kalėjimo išvežtas į Rusiją.
98. Eil. Saldūnas, — nežinia kada sušaudytas.
99. Eil. Sausaitis Jonas, — suimtas 1941. II. 22. Išvežtas 1941. IV. 16. į Vorkutpečlagą.
100. Eil. Steponavičius Povilas, 294. ŠP, suimtas 1941. I. 25. Išvežtas 1941. IV. 29. į Pečerlagą.
101. Eil. Skuodas, 184. ŠD RŠBn. suimtas 1941 m. sausio mėn. ir išvežtas į drausmės dalis Daugpilyje.
102. Eil. Simonaitis Stasys, 294. ŠP, suimtas 1941. VI. 18. Vežamas pabėgo iš traukinio.
103. Eil. Sirtautas, 26. KP, suimtas 1940 m. lapkričio mėn. Likimas nežinomas.
104. Eil. Stonys Petras, 294. ŠP, suimtas 1941. VI. 18. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
105. Mjr. Šeblovinskas, 26. KP, suimtas 1940-41 m. žiemą.
106. Eil. Šikšnius Vladas, 294. ŠP, suimtas 1941 m. sausio — vasario mėn. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
107 Eil. Tamašauskas, 26. KP. Likimas nežinomas.
108. Eil. Ulinskas Stasys, — suimtas 1941. VI. 9. Išvežtas 1941. IV. 16. į Vorkutpečlagą.
109. Eil. Ulinskas Aleksas, 294. ŠP, suimtas 1941 m. žiemą. Išvežtas 1941. IV. 16. į Vorkutpečlagą.
110. Plk. Vidugiris, 215. ŠP, suimtas 1941 m. gegužės mėn.
111. Kpt. Valys Vladas, — suimtas 1941. IV. 8. Vežamas pabėgo.
112. J. ltn. Vismontas Petras, 9. PP, suimtas 1940. VII. 23—24. Likimas nežinomas.
113. Eil. Valšnoras Adolfas, 616. AP, suimtas 1941. II. 22. Išvežtas 1941. IV. 16. į Vorkutpečlagą.
114. Eil. Vyrukaitis Stasys, 26. KP, Likimas nežinomas.
115. Eil. Volkevičius Jonas, 294. ŠP, suimtas 1941. VI. 18. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
116. Eil. Viskontas Stasys, 294. ŠP, suimtas 1941. VI. 18. Karui prasidėjus iš Vilniaus kalėjimo išvežtas į Rusiją.
117. J. psk. Zacka, 615. AP. Likimas nežinomas.
118. Eil. Zaremba Petras, 234. ŠP, suimtas 1941. VI. 7. Karui prasidėjus iš Vilniaus kalėjimo išvežtas į Rusiją.
119. Psk. Žemaitis Juozas, 9. PP, suimtas 1940. VII. 23—24. Likimas nežinomas.
120. J. psk. Žarkauskas Julius, 3. KP, suimtas 1940. X. 24. Likimas nežinomas.
121. Eil. Žiužnys Jeronimas, 616. AP, suimtas 1941. II. 22. Išvežtas 1941. IV. 16. į Vorkutpečlagą.
122. Eil. Žalnius Kostas, AZADn, suimtas 1940. XII. 6. Karui prasidėjus išvežtas iš Vilniaus kalėjimo į Rusiją.
123. Eil. Živatkauskas, 26. KP, Likimas nežinomas.

Eil. Karka Pranas (žiūr. „Kario" Nr. 17 efl. 46) buvo drausmės dalyse Daugpilyje. Karui prasidėjus bolševikai juos varėsi gilyn į Rusiją, tačiau eil. Karkai pasisekė pabėgti ir grįžti į Lietuvą. Pranešė psk. V. Karienis.

---

jau buvo iškovotos sąlygos užimti Feodosiją. Sovietai pradėjo begalinėmis voromis eiti iš miesto, iškėlę rankas. Jie pamatė, kad tolesnis pasipriešinimas beprasmis. Komisarai, atsakingi už gyventojų skerdynes, paspruko.

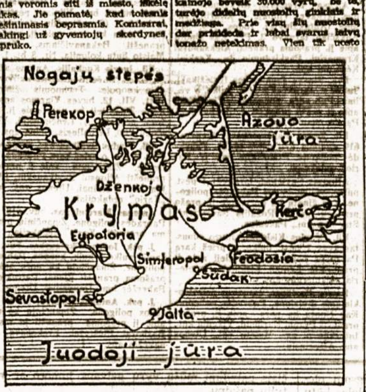

Feodosijos prieštiltis, didžioji Stalino viltis ruošiamam „Krymo išvadavimui iš įsibrovėlių vokiečių" buvo visiškai sunaikintas. Kiek vilčių Maskva drauge su juo palaidojo! Po keturių puolimo dienų vyriausioji vokiečių karinė vadovybė galėjo pranešti, kad vokiečių ir rumunų dalys, pėstininkų gen. von Manstein vadovaujamos ir aviacijos gen. Greimo aviacijos junginiams bendradarbiaujant, vėl atsiėmė Feodosijos miestą.

MILŽINIŠKI NUOSTOLIAI

Nuostoliai, kuriuos Stalinas turėjo šitoje išsikėlimo avantiūroje, buvo milžiniški. 6.700 raudonarmiečių krauju suvilgė Feodosijos kautynių lauką. Vokiečių nelaisvėn pateko 10.605 vyrai. Paėmus miestą, į vokiečių rankas pateko perkrauta ligoninė su 1.250 sužeistųjų. Greitai vokiečiams žygiuojant, nespėjo jų evakuoti. Keletas transporto laivų su sužeistaisiais nakties metu galėjo pasprukti. Bet ar jie pasiekė Kaukazą — nežinia! Feodosijoje buvo surinkta dar 12.000 sužeistųjų. Šitas skaičius yra vokiečių ginklo ir jų ugnies galingumo įrodymas. Tą išsikėlimo manevrą Stalinas apmokėjo aukšta krauju mokesčiu. Vien tik žmonėmis toji avantiūra jam kainojo beveik 30.000 vyrų, be to, turėjo didelių nuostolių ginklais ir medžiaga. Prie visų šių nuostolių dar prisideda ir labai svarus laivų tonažo netekimas. Vien tik uosto baseine aviacija paskandino 8 laivus. Prie įplaukimo į uostą nuo tiesioginių pataikymų paskendo dar du kiti laivai. Kiekvienas laivo tonas nebepapildomas, nes svarbiausios laivų statyklos Odesoje ir Nikolajeve yra vokiečių rankose, o Sevastopolyje, po mūsų aviacijos padarytų suardymų, nebeįmanoma vykdyti naujos statybos. Kelių Kaukazo uostų statyklos nepajėgia užgydyti žaizdų, kurias Juodosios jūros laivynas gauna iš vokiečių aviacijos. Apie naujas statyklas taip pat negali nė pagalvoti, nes tie miestai jau kuris laikas yra mūsų oro ginklo veikimo zonoje.

VĖL PUOLA 2.000 RAUDONARMIEČIŲ

Tokia pat katastrofa, kaip Eupatorijoje ir Feodosijoje, pasibaigė išsikėlimas ir Sudako įlankoje. Apie 2.000 vyrų išsikėlimo korpas turėjo palengvinti Feodosijoje prispaustų dalių padėtį. Stalinas vėl panaudojo sunkiuosius Juodosios jūros laivyno vienetus, versdamas dalis naktį ir laivyno patrankų apsaugoje keltis sausumon. Ir šitas išsikėlimas, turėjęs palengvinti uždavinį, buvo sugrūstas į vandenį. Viena vokiečių ir rumunų kovos grupė, bendradarbiaujant aviacijai, giliam sniegui esant, Jailos kalnuose po karštų kautynių sunaikino daug stipresnį priešą. Buvo suskaityta apie 800 žuvusių ir per 1.000 belaisvių sovietų. Išsikėlusio korpo likučiai paspruko į kalnus ir ėmė šalčio bei bado žūti. Nei vienas šito išsikėlusio korpo kareivis nebepamatė Kaukazo.

Sovietai dar kartą bandė išsikelti. Šį kartą pietiniame Krymo smaigalyje. Priešas norėjo nakties tamsoje su apie 200 vyrų išsikelti Sevastopolį supančių vokiečių dalių užnugaryje. Tačiau vokiečių krantų apsauga prieš laivus taip sėkmingai apšaudė, kad jie, negalėję įvykdyti išsikėlimo, buvo priversti grįžti atgal į jūrą.

REUTERIS IR FAKTAI

Taip baigėsi bolševikų išsikėlimai Kryme. Reuteris gali, kiek nori, leisti melo ančių į pasaulį: šiandien apie Simferopolio atsiėmimą, rytoj — apie visos vokiečių Krymo armijos apsupimą, poryt apie lemiamą vokiečių pralaimėjimą ties Sevastopoliu, tačiau faktas lieka faktu, kad vokiečių kariuomenė ir dabar, kaip ir anksčiau, valdo Krymą. Nieko nepakeičia ir tai, kad sovietams dar liko Sevastopolis ir mažas iškyšulys pusiasalio rytuose, kur mūsų dalys užėmė trumpiausią frontą. Lieka tikras faktas, kad Stalinas, vykdydamas savo išsikėlimo manevrus Kryme, be nuostolių laivų tonažu, ginklais ir medžiaga, neteko dar 30.000 vyrų iš Kaukazo armijos.

NAUJA GARBĖ KRYMO ARMIJAI

Palyginti su šiais skaičiais, vokiečių nuostoliai, naikinant prieštilčius, yra labai riboti. Krymo dalys prie savo vėliavų prisiegė naujus pasižymėjimus. Drąsiais puolimais jos visai sunaikino skaičiumi pranašesnį priešą. Šito laimėjimo vainikas ir šį kartą priklauso vokiečių pėstininkams. Jų besiveržiančią dvasią ir pasitikėjimą laimėti nesulaikė nei 35 laipsn. temperatūra žemiau nulio, nei užpustyti keliai ir sunkiausia kalnų vietovė. Per šalčiausias naktis mūsų draugai po sunkaus puolimo dieną gulėdavo duobėse, laukdami kitos puolimo dienos, kad su nepalaužiama jėga veržtųsi pirmyn, kol priešas bus galutinai išvytas. Laimėjimai pateisino šitą didelį pasiryžimą, nes bolševizmas išsikėlimų metu Kryme gavo smūgį po smūgio ir neteko žymios dalies savo Kaukazo armijos.

(Iš „Die Wehrmacht".)

Vertė Z. R.

Grįžta buvusieji mūsų kariai

„Savitarpinės Pagalbos Žinios" rašo, kad š. m. balandžio pirmomis dienomis grįžo iš Vokietijos į Lietuvą ir išsiskirstė į savo gyvenamas vietas šie buvę mūsų kariai: 1. Baškys Vladas, ltn., 2. Butkus Jonas, eil., 3. Černiauskas Antanas, ltn., 4. Gužaitis Jonas, ltn., 5. Gužaitis Pranas, kpt., 6. Karosas Juozas, ltn., 7. Ščegauskas Vladas, ltn., 8. Šukys Albertas, eil., 9. Šneideris Vladas, eil., 10. Valiukas Eduardas, ltn., 11. Paškonis Jonas, eil.

Be to, Savitarpinėje Pagalboje gautomis žiniomis, yra gyvi ir sveiki šie buvę mūsų kariai:

1. Aranavičius Vladas; 2. Abromaitis Petras; 3. Andriejevas Timofejus; 4. Balčys Vilhelmas; 5. Budrys Balys; 6. Bieliskis Stasys (miręs); 7. Budriūnas Motiejus; 8. Corelčenka Borisas; 9. Cekanauskas Vladas; 10. Čyžas Marijonas; 11. Geležinis Zigmantas; 12. Gustaitis Justinas; 13. Jonaitis Antanas; 14. Karpavičius Bronius; 15. Kairys Liudvikas; 16. Krasauskas Česlovas (miręs); 17. Karpačnikovas Petras; 18. Karpavičius Vladas; 19. Kovalenkovas Vacius; 20. Krasauskas Petras; 21. Kondračiukas Paulius; 22. Laurenovas Timofejus; 23. Laikošius Kostas; 24. Laurinavičius Ignas; 25. Mozūras Jonas; 26. Mozūras Mykolas; 27. Nagikas Nikolojus; 28. Pronckus Karys; 29. Puškovas Aleksas; 30. Ramonas Pranas; 31. Runča Romualdas; 32. Rimkus Tadas; 33. Smilgys Leonas; 34. Sikas Alfonsas; 35. Staškevičius Viktoras; 36. Sabieckis Aleksas; 37. Šiaitas Alfonsas; 38. Tadaravičius Pranas; 39. Vilbekas Augustinas; 40. Valiukas Romualdas; 41. Zajančkauskas Vladas; 42. Zelenkovas Stasys; 43. Žyla Juozas.

Jie yra vienoje karo belaisvių stovykloje Vokietijoje, yra įjungti į sargybos tarnybą ir gauna tokį maisto davinį, kaip ir vokiečiai.

Apie š. m. gegužės mėn. žadama juos paleisti namo

IŠ KARIŲ ANKETŲ

Kursantas Vytautas Stankevičius, buv. Vilniaus pėstininkų mokyklos, rašo: Nuo Molodečno sunkvežimiais mus vežė Minsko link, bet viename miškelyje mus užpuolė vokiečių lėktuvai. Tuokart visi iš mašinų iššokinėjo ir išsislapstė miške. Pastebėjęs, kad niekas manęs nepastebi, pabėgau ir užėjau pas vieną ūkininką. Jis man parodė savo dokumentus, kuriuose buvo įrašyta, kad jis yra kelis kartus bolševikų baustas. Šis ūkininkas nusivilko savo drabužius ir atidavė man, o aš atidaviau jam savo karinę aprangą. Su geruoju ūkininku nuoširdžiai atsisveikinome. Jam įteikiau savo namų adresą, bet jis man savąjį duoti bijojo.

Nakvojau už 5 km pas kitą ūkininką, pas kurį prabuvau pustrečios paros, kol atvyko vokiečių kariuomenė. Sulaukęs vokiečių, žygiavau Vilniaus link. Prię savęs turėjau lietuvišką technikos mokyklos liudijimą su Vytimi antspaude ir štampe. Vokiečių karių sulaikytas parodydavau tą liudijimą, jie pažiūrėdavo į Vytį ir paleisdavo mane eiti. Taip ir grįžau laimingai be kliūčių į Vilnių.

Eil. Balys Abakanauskas, buv. 618 art. pulko (Pažeimenės stovykloje), rašo: Netoli Joniškio buvo išstatyti mūsų pulko sekėjai ir birželio 23 d. vakare man įsakė nunešti jiems valgyti. Kol juos suradau, atėjo 24 val., o kol grįžau į stovyklą — jau buvo 8 val. ryto.

Mūsų pulkas jau buvo iš stovyklos išvykęs ir traukėsi Švenčionių link. Stovykloje buvo likusi tik sargyba. Likę lietuviai pradėjo tartis rusams nepasiduoti. Pirmiausia lietuviai areštavo budėtoją rusą karininką, pravedė telefono ryšį į pėstininkų stovyklą ir išstatė savo sargybas, kad netikėtai neužpultų rusai. Visi laukėme vokiečių, bet jų nesulaukę, birželio 27 d. išžygiavome į Pabradę, kur buvo daugiau mūsų karių.

Lietuvių sukilimo metu prieš bolševikus nežinia kas mūsų karių nušovė 618. AP pirmojo diviziono zampolitruką Augulį, kuris prie Pabradės buvo palaidotas drauge su vienu rusu. Pabėgęs nuo rusų eil. Raudavė pasakojo, kad rusai sušaudė II diviziono ltn. Kazėną ir seržantą Viktorą Bitaravičių. Taip pat pirmomis karo dienomis yra dingęs ir namo negrįžęs mano brolis Juozas Abakanavičius, tarnavęs 259 šaulių pulko 4 kuopoje.

J. ltn. Bronius Jasas, buv. 297 šaulių pulko (Varėnos poligone), rašo: Karo išvakarėse (Birželio 21 d.) 3. Šk buvo parengtyje. Vakare pulko vadas davė pilnos parengties įsakymą su ypatingai griežtais nurodymais, dėl kurių kilo įvairių spėliojimų. Atsiguliau VI. 22. 3 val., o jau 4 val. prižadino lėktuvų ūžimas ir nepaprastai ilgos šūvių serijos. Virš medžių vyko oro kautynės, bet stovykla ramiausiai miegojo. Taip pat buvo ramu ir pulko štabe (ten irgi visi miegojo). Apie prasidėjusį karą sužinojome tik vidurdienį.

18 val. 297. ŠP I Bn buvo išsidėstęs gintis Merkio krantuose. Iš bataliono štabo į kuopą ateidavo visokių neaiškių žinių apie vokiečių užimtas vietoves. Tarp kitko buvo kalbama apie vokiečių desantus Alytuje, Merkinėje ir Varėnoje I.

VI. 22. 23 val. 3. Šk gavo uždavinį užimti Gluko — bevardžio tarpežerę, padaryti užvertimus ir ją ginti. Kuopa uždavinio neįvykdė, nes neturėjo jokių įrankių.

VI. 23. apie 4 val. kuopa gavo įsakymą susirišti su kaimyniniu batalionu ir drauge su juo sunaikinti Varėnoje esantį vokiečių desantą. Bet ir šis įsakymas buvo neįvykdytas, nes Varėnoje jau buvo vokiečių motorizuoti daliniai, o ne desantai.

8 val. batalionas iš užimtos pozicijos pasitraukė ir po poros valandų žygio miške nuginklavo politrukus, rusus vadus ir kareivius, ir tvarkingai grįžo į Varėnos stovyklą.

Kovų metu Varėnos stovykloje nuo rusų durtuvų žuvo eil. Petras Dapkus, kuris buvo palaidotas Varėnos sanatorijos rajone. Drauge su juo buvęs eil. Antanas Baltrušaitis dingo be žinios. Poste rastas vien tik jo ginklas ir šoviniai.

Parengė St. Širvys

VL. JOVAIŠAS

Geležinis vilkas

Staugia vilkas geležinis
Ryto spinduliuos,
Skelbia šaliai didžią žinią —
Ji žydės, žaliuos...
Skelbia, kad jau saulė teka,
Bunda milžinai...
Tartum paukštis, garsas lekia
Kloniais ir kalnais.
Kelkite visi lig vieno!
Jau sapnų gana!
Jau atėjo naujos dienos
Su kovų daina!
Į gyvenimą, į naują
Milžinų takais!
Lai jauniau užverda kraujas!
Lai širdis užkais!

Kitus ramino, bet patys nesnaudė

(Dokumentai kalba)

Bolševikams užėjus, Lietuvoje pradėjo dingti iš krautuvių prekės, nes atvykę raudonieji komandieriai ir Maskvos agentai jas išpirko ir išsiuntinėjo saviesiems į „visko pilną SS SR". Pradėjo visai stigti geresnių prekių, nes iš nuskurdusios Sov. Sąjungos „draugai" nieko neįveždavo, o iš kitur importuoti buvo draudžiama.

Politvadovais paskirti vietiniai komunistai ar jiems parsidavę, šoko raminti lietuvius karius, kad tai tik laikinas prekių trūkumas, kilęs dėl perdidelio panikos apimtų ir tamsių gaivalų prekių supirkinėjimo ir, kad tuoj būsią visko privežta iš Sov. Sąjungos. Tačiau, kitus beramindami, „draugai" politvadovai už gautus nemažus avansus pirkosi ką tik geresnio dar galėjo sugriebti. Likę pažymėjimai, duoti politvadovams, tai paliudija.

Nuorašas
Lietuvos Liaudies Kariuomenės
Politvadovas
Vad. Org. Skyrius
1940. rugsėjo 11 d.
245 Nr.
Kariuomenės Štabas

Politvadovui Sipavičiui Ovidonui reikalingas legaminas. Prašau reikalaujamą legaminą parduoti.

(pas.) Sipavičius
Polit. Vad. Org. sk. Viršininkas

Kitas panašus pažymėjimas, duotas irgi tam pačiam Sipavičiui ir pasirašytas to paties Sipavičiaus, kalba apie tai, kad jam reikalingas vilnonis megstukas (nors žiema dar toli buvo, tačiau atsargai turėti megstukas nebloga).

1940. rugsėjo 9 d.

Politvadovui Krikščiūnui Stasiui reikalingas vilnonis megstukas. Prašau reikalaujamą megstuką jam parduoti.

(pas.) Sipavičius

1940. IX. 7.
Firmai „Urmas"

Skyriaus politiniam vadovui Petraičiui Borisui yra būtinai reikalinga odiniam paltui pamušalo. Prašau jam pamušalo parduoti.

(pas.) Sipavičius

1940. IX. 7.
Firmai „Gamyba"

Skyriaus politiniam vadovui Petraičiui Borisui yra būtinai reikalingas odinis paltas. Prašau jam parduoti minėtam paltui odos.

(pas.) Sipavičius

Toks pat odinis paltas ir jam pamušalas dar buvo „būtinai reikalingas" ir politvadovui Žekoniui Broniui. Taigi „draugai" politvadovai stengėsi apsirūpinti kuo tik galėjo, kitus ramindami, kad neskubėtų pirktis, nes galėjo jiems patiems pritrūkti.

O štai atvykusiam iš sovietų „rojaus" divizijos komisarui prireikė laikrodėlio, nors bolševikų žodžiais — laikrodžių Sov. Sąjungoj „kiek tik nori"

1940. rugsėjo 11 d.
Valstybės Kontrolei Nuorašas

Pažymiu, kad divizijos komisarui Kavalionok būtinai reikalingas rankinis laikrodėlis tarnybos reikalams.

Prašau duoti Jūsų sutikimą, parduoti jam tą laikrodėlį.

(pas.) Sipavičius
Polit. Vad. Org. sk. Viršininkas

Visi politiniai vadovai, be tiesioginių „politinio švietimo" pareigų, dažniausiai turėjo dar svarbesnes pareigas, sakysim, sekti savo valdinius ir aplinkinius žmones. Didesnioji politvadovų dalis drauge buvo ir enkavadistai. Be to, į tą darbą jie įtraukdavo ir savo valdinius. Pradžioje jie buvo priimti į Saugumo Departamentą, kuris vėliau virto NKVD įstaiga.

„Nuorašas. Lietuvos Liaudies Kariuomenės Politinis Vadovas Polit. Vad. Org. skyr. 1940. IX. mėn. 6 d. 223 Nr. Kariuomenės Štabas

Karo Aviacijos dal. Polit. Vadovui

Pranešu, kad Tamstos dalinio ryšių tarn. eil. Gižickas Olegas, s. Dimitrijaus nuo š. m. VIII 2 d., ryš. tarn. Dirsė Antanas, s. Vlado, nuo š. m. VIII 2 d. ir 1 art. kuop. j. psk. Bunys Juozas, s. Prano nuo š. m. VIII 9 d. priimami nuolatinėn tarnybon į Saugumo Departamentą.

(pas.) Plk. Kom. Macijauskas Virš. Polit. sk. 29 korp. (pas.) Krikščiūnas Adjutantas.

1940. IX. 6.

II PD Politiniam Vadovui.

Nuorašas.

Pranešu, kad Tamstos dalinio 2 pršlk. motorz. kuop. eil. Davičikas Jonas, s. Jurgio, nuo š. m. VIII. 18 d., 2 priešl. motoriz. kuop. eil. Raguckas Albinas nuo š. m. VIII 19 d. ir ryšių kuop. eil. Želvys Bronius, s. Juozo, nuo š. m. VIII 19 d. priimami nuolatinėn tarnybon į Saugumo Departamentą.

(Pas.) Pulk. Kom. Macijauskas Virš. Polit. sk. 29 korp.

(pas.) Krikščiūnas
Adjutantas

Politiniai vadovai eikvojo milžiniškas pinigų sumas tariamam politiniam švietimui. Be specialių sumų, politvadovams buvo leista savo nuožiūra naudotis 50% ekonominių sumų.

Nuorašas

L.L.K. Agitacijos Propagandos ir Spaudos Skyrius 1940 m. liepos m. 31 d. Nr. 128. Kaunas.

Lietuvos Liaudies Kariuomenės Politiniam Vadovui

Prašau Tamstą sutikimo ir tarpininkavimo, kad kiekvienos kariuomenės dalies ekonominių sumų 50% būtų pavesta tos dalies politinio vadovo dispozicijai.

(Pas.) Viškelis Skyriaus viršininkas. (Pas.) Ivanovas Kultūros sektoriaus Viršininkas.

Sutinku (pas.) Macijauskas.

Kokie žmonės buvo skiriami atsakomingoms politinio vadovo pareigoms eiti, charakterizuoja kad ir šitokie du „liaudies išrinktieji":

„Pol. Vad. Org. skyr. 1940. rugp. 21 d.

2 p. p. Politiniam Vadovui.

Pranešu, kad 2 p. p. minosvaidžių ir ūkio būrio polit. vadov. Barževičius per politines pamokas miega. Į tai atkreipti atitinkamą dėmesį.

(Pas.) Sipavičius Polit. Vadov. Organiz. Sk. Viršininkas.

PRANEŠIMAS.

6-to pulko politinis vadovas Judinis Olka praneša iš Alytaus, kad Juozas Palavičius 5-to pulko pirmos kuopos politinis vadovas yra vagis, kuris jau keletą kartų buvo už tai baustas.

Alytaus komjaunuoliai aktyvistai Blecharavičiūtė, Radvalskis ir Alytaus Komjaunimo Komiteto narys Škutas tvirtina, kad 2-ro pulko vienos kuopos (kuopos numerio nežino) politinis vadovas Taicas Šiloma yra buvęs žvalgybininkas.

1940. VII. 28 d. Šią žinią per telefoną perėmė drg. I. Icikovičius (Icikovičius — Richardas yra LKJS CK narys)." (parašas neįskaitomas).

Parengė Z. R.

Paieškomi dingę kariai

Aleksas Kremeris, Aleksandro sūnus, tarnavęs Vilniuje — Altarijos rajone (Antakalnyje), rodos, 259. ŠP. Anksčiau tarnavo 3. PP. Kas žinotų apie jį, prašoma pranešti Aleksandrui Kremeriui, Paskirdumio dv., Krakiai, Kėdainių aps.

Psk. Stasys Jankauskas (griežikas), Juozo s., tarnavęs 8 pėst. pulke, o vėliau Pabradės poligone. Žinančiųjų apie jį prašo pranešti A. Jankauskas, Papilė, Šiaulių aps.

Eil. Kazys Pažemeckas, tarnavęs 619 gaubicų artilerijos pulke, Pabradės poligone. Praneškite apie jį „Kario" redakcijai.

Alfonsas Savickas, tarnavęs 1 pėst. pulke, vėliau buvęs Pabradės poligone. Kas žinotų ką nors apie jį, prašo pranešti motina Rozalija Savickienė, Stačiūnų km., Pasvalys.

Eil. Bronius Kisielius, Juozo sūnus, tarnavęs 1 pėst. pulke, o prieš karą Pabradės poligone. Žinantieji apie jį praneškite Leonui Kisieliui, Panoterial, Ukmergės aps.

Petras Nariūnas, tarnavęs prieštankiniame divizione, Pabradės poligone. Kas žinotų ką nors apie jį, prašau pranešti Pranui Nariūnui, Vižynių km., Inturkės p. ag., Molėtų vał., Utenos aps. Atlyginsiu.

Kursantas Domas Bakanavičius, Kosto sūnus, buv. Vilniaus pėstininkų mokykloje (Švenčionėlių stovykloje). Kas žinotų ką nors apie jį, prašoma pranešti Bakanavičiams, Kaunas, Maisto butų kolonija, Nr. 8 bt. 1.

Eil. Jurgis Kuckailis, Antano sūnus, tarnavęs 259 šaulių pulko 2 kulkosvaidžių kuopoje. Turimomis žiniomis 1941. VII. 12. buvęs Viazmos apylinkėse. Žinantieji ką nors apie jį, prašomi pranešti A. Lenčiauskui, Vilkininkų km., Leipalingis, Seinų aps.

Eil. Vladas Švalkauskas, tarnavęs 1 pėst. pulke, o prieš karą Pabradės poligone. Žinančiųjų apie jį prašoma pranešti Alfonsui Švalkauskui, Liveikių km., Leliūnai, Utenos aps., arba „Kario" redakcijai.

Antanas Marčiulynas, buv. 618. AP, Pabradės poligone. Žinančiųjų prašoma pranešti „Kario" redakcijai.

J. psk. Jonas Mikalauskas, buv. 215 šaulių pulko 2 kulk. kuopos, Pabradės poligone. Žinančiųjų ką nors apie jį prašoma pranešti Elenai Petrokienei, Paberžės km., Daugailiai, Utenos aps.

J. psk. Antanas Pleštys, buvęs Varėnos poligone. Žinančiųjų ką nors apie jį prašoma pranešti jo sesutei Barborai Pleštytei, Krekenava, Panevėžio aps.

ALGIMANTAS GIEDRIUS

Karas ir meilė

(Fragmentas) 18)

Aplinkui pilna saulės, sprogstančios žalumos gyvybės ir kažkokio džiaugsmingo virpėjimo mėlynuojančių erdvių toliuose. Niūrus, pavėluotas pavasaris, atrodo, nori išsipirkti per vieną dieną.

Pro dviejų besiilsinčių karininkų akis tyliai plaukia saulėje tviskąs Žeimenos vanduo. Aukštai padangėje tingiai praslenka lengvas, pūkinis balsgano debesiuko pluoštas. Iš vėl skaisčiai žali pakrantės karklų lapai vos juntamai supasi akinančiai melsvoje pavasarinių erdvių mėlynėje.

Majoras Karštys guli aukštielninkas, atleidęs visus sąnarius. Nors per naktį jis nesumerkė akių, bet miegas neima. Plačiai išplėtęs akis jis žiūri į viršų ir tyli. Bijūno žvilgsnis klaidžioja po sidabrinį, mirguliuojantį upės paviršių. Moterišku švelnumu jis apžiūrinėja kiekvieną netoliese išsiskleidusį purėnų žiedą.

— Kaip sunku, kai prisimeni kitus pavasarius... — iš reto sujuda majoro lūpos. — Ech, kad taip dabar žygiuotume, kaip anksčiau kur nors į Gaižiūnų poligoną!.. Ir saulė būtų šviesesnė, džiaugsmu plevenų kiekvienas karklo lapas... Kokios mielos būtų tos mėlynos padangės ir tie debesiukai... O dabar... Aplinkui šlykštus amaras. Raudonasis maras viską užnuodijo...

Jausmingų vado žodžių netikėtai nustebintas, leitenantas Bijūnas klausosi susijaudinąs ir nieko neatsako. Jis tiktai dar skaudžiau pajunta tą tragiškąjį kontrastą, kuris vis didėja su kiekviena gražėjančio pavasario diena.

Šimtai vyrų ilsisi po žygio Žeimenos pakrančių miškelyje. Šimtai lietuviškų širdžių jaučia tą patį siaubingą savo likimą, kuris artinasi drauge su pavasariu, su puošniąja gamtos švente...

Pulkas tolimesniam žygiui į poligoną pasikėlė tiktai vėlybą tos dienos popietę. Į priekinę saugą buvo paskirtas majoro Karščio batalionas. Po nakties žygio Pažeimenės stovykla buvo pasiekta brėkštant

Nežiūrint pulko komisaro ir pulko vado padėjėjo ruso nuolatinio karščiavimosi ir kišimosi į visas žygio smulkmenas, pulko kariai lietuviai šiame forsuotame naktiniame žygyje į poligoną parodė puikią ištvermę ir sugebėjimą tvarkytis. Tik, žinoma, ne ištižusių politrukų ir nemokšų sovietinių komandierių dėka. Tuo tarpu išlepę kuopų žydai, ypač antrąją žygio naktį, jau vos vilkosi iš nuovargio, retkarčiais palydimi mūsų vyrų gaivaus jumoro ar vien tylių pašaipų.

Politrukui Durakovičiui žygis nevyko. Daug „herojiškumo" savo kalbose išliejęs, „rengdamas" kuopos kovotojus žygiui dar anksti prieš poligoną, antrąją žygio naktį pristojo, kaltindamas „sabotažu" kuopos batsiuvį dėl blogo jo bato pataisymo. Pasitaikius progai užsikorė ant pravažiuojančio pulko sunkvežimio ir drauge su „raudonojo beprotnamio kampelių" skarmalais, su kartoninėmis žydų galvomis bei Stalino žvaigždėmis „sėkmingai" pasiekė stovyklavimo vietą. Ir kada atžygiavo išvargę, dulkini bataliono vyrai ir pradėjo rengtis trumpam poilsiui, Durakovičius vėl išdidžiai sukinėjosi prie savo kuopos, nesidrovėdamas žmonėms „aiškinti" ištvermingumo reikšmę ir apie „socialistinius" laukiančius darbus, apie soclenktynes... Na, o tie darbai ir tos „lenktynės" prasidėjo su pirmomis išaušusios dienos valandomis.

Stovyklos įrengimas vyko su nuolatiniais „perplanavimais", su chaotiška žydiška netvarka ir su didžiausiu trūkumu palapinių, darbo įrankių ir net paprasčiausios vinies... Tuo tarpu divizijos vadovybė kuo griežčiausiai įsakė įrengti įvairius kapitalinius sandėlius ginklams ir turtui, rūšius maistui ir visą eilę bolševikinio velnio raudonųjų „koplyčių"... Lygiagrečiai išleistoje pulko mokymo programoje buvo prigrūsta daugybė lauko pratimų. Buvo įsa-

San. puskarininkiui

Germanui Prialgauskui

mirus, jo šeimai reiškiame nuoširdžią užuojautą

Vilniaus Apygardos sanitarijos gydytojai, virštlai ir puskarininkiai

---

Eil. Petras Sinušas, kilęs iš Siaulėnų val., Siaulių aps., tarnavęs 617 gaubicų artilerijos pulke, Varėnos poligone, dingo be žinios. Žinantieji praneškite Petrui Kačinskui, Kaunas, Vidaus Reikalų Vadyba.

Juozas Vaňukevičius, tarnavęs 9 pėst. pulke, vėliau Pabradės poligone. Kas žinotų ką nors apie jį, prašoma pranešti tėvui Jonui Vaňukevičiui, Bebra km., Šventežeris, Seinų aps.

Eil. Karolis Jackūnas, tarnavęs I pėst. divizijos būstinės ryšių kuopoje, Vilniuje, vėliau Pabradės poligone. Kas žinotų ką nors apie jį, prašoma pranešti Stepui Jackūnui, Ragaunės km., Šešuoliai, Ukmergės aps.

Eil. Jonas Šatelka, tarnavęs I pėst. divizijos būstinės ryšių kuopoje Vilniuje, vėliau Pabradės poligone. Žinančiųjų ką nors apie jį prašo pranešti motina Ona Šatelkienė, Butrimų km., Subačius, Panevėžio aps.

Karys Bronius Paukšta, tarnavęs Vilniuje, vėliau Pabradės poligone. Kas žinotų ką nors apie jį, prašoma pranešti St. Paukštai, Panemunėlis, Rokiškio aps.

Dingęs be žinios **Juozas Zinkevičius** paskutiniu laiku gyveno Vilniuje. Dirbo šoferių mokykloje auto būryje. Ieško tėvai. Kas žino apie jį, prašau pranešti Jonui Zinkevičiui, Vaičlaukis, Alvito val., Vilkaviškio aps.

Eil. Antanas Grinskis, buv. 615 art. pulko parko baterijos. Dvi savaitės prieš karą buvo susižeidęs ir gulėjo karo ligoninėje (Antakalnyje). Prašo pranešti Albinas Sležas, Joniškis (Šiaulių aps.), Amatininkų, 8.

Gr. Bronius Balčiūnas, kilęs nuo Linkuvos, tarnavęs 294 šaulių pulko kulk. kuopoje. Prieš karą iš Varėnos poligono buvo paguldytas ligoninėn. Prašo pranešti Ona Balčiūnienė, Paplonės vienk., Linkuva, Šiaulių aps.

Psk. Mečislovas Troscianka, tarnavęs 184. SD pionierių batalione, karo pradžioje išvykęs su bataliono štabu. Žinančiųjų ką nors apie jį prašo pranešti Teklė Troscianklenė, Radviliškis, Daukanto, 29.

J. psk. Bronius Batvinis, tarnavęs 262 šaulių pulke, vėliau Valkininkuose jaunųjų vadų mokykloje. 1941 m. kovo - balandžio mėn. Valkininkuose buvo bolševikų areštuotas ir kalėjo Lukiškio kalėjime. Iš kalėjimo negrįžo. Žinančiųjų jo likimą prašo pranešti Marė Batvinienė, Pėdiškių km., Krosna, Marijampolės aps.

Buvę kariai, atlyginsiu tam, kuris suteiks žinių apie **gen. Julių Čapliką** ir **eil. Kazį Tamošiūną**, tarnavusį 234 šaulių pulke, Pabradėje. Žinias suteikti Vl. Kielai, Antanavos dv., Vadokliai, Panevėžio aps.

Eil. Vladas Korobko (žiūr. paieškojimą „Kario" Nr. 14). Ieško Anelė Korobko, Prienai, Vytauto, 10.

Skelbimas

Lietuvių Savisaugos Dalių Vilniaus Apygardai reikalingi savanoriai sanitarijos puskarininkiai įvairių laipsnių. Kreiptis į Apygardos Štabą, Vilnius, Jėzuitų, 3.

MŪSŲ GYVENIMAS

MŪSŲ AUKOS RYTUOSE

Paskutiniu metu gautomis žiniomis, š. m. balandžio mėn. Rytuose, kovoje prieš bolševizmą, žuvo šie mūsų kariai:

1. Ltn. Bronius Norkus — 4 d.
2. J. ltn. Petras Šniolė — 5 d.
3. J. psk. Petras Mikušauskas — 4 d.
4. J. psk. Stepas Zyzas — 6 d.
5. Gr. Jonas Lakickas — 5 d.
6. Gr. Antanas Lietuvninkas — 4 d.
7. Gr. Albinas Matusevičius — 5 d.
8. Gr. Antanas Rudminas — 4 d.
9. Gr. Kazys Valadka — 4 d.
10. Eil. Julius Dragūnas — 4 d.
11. Eil. Vincas Kundrotas — 4 d.
12. Eil. Juozas Klimavičius — 4 d.
13. Eil. Balys Šriubša — 5 d.
14. Eil. Sergiejus Vilkauskas — 5 d.
15. Eil. Jonas Rudžionis — III. 26 d.

Be to, nuo ligos mirė J. psk. Kuprijonas — III.30.

PAMALDOS UŽ ŽUVUSIUS RYTUOSE

Šį sekmadienį, balandžio 26 d., 10 val., šv. Jurgio bažnyčioje (prie Ožeškienės aikštės, Vilniuje) bus pamaldos už žuvusius mūsų karius Rytuose. Pamaldų metu giedos Operos solistė Augaitytė ir grieš LSD Vilniaus Apygardos dūdų orkestras.

U. B.

KARIŲ AUKA SAVITARPINEI PAGALBAI

Vilniaus mieste esą Savisaugos Dalių kariai per 4 mėnesius paaukojo Savitarpinės Pagalbos Vilniaus Komitetui 12.361 RM 80 Rpf, būtent: 1) 1941 m. lapkričio mėn. — 2.244,10 RM, 2) 1942 m. sausio mėn. — 2.606,30 RM, 3) vasario mėn. per vokiečių SS ir policijos štabą — 2.034 RM ir betarpiškai — 857,90 RM ir 4) kovo mėn. — 4.679,50 RM.

K. M.

KARIAMS JAU SUDARYTOS 5 KILNOJAMOSIOS BIBLIOTEKĖLĖS

„Į Laisvę" rašo, kad iš surinktų knygų vajaus metu, Savisaugos Dalinių štabui pageidaujant, jau sudarytos penkios kilnojamosios bibliotekėlės įvairiems mūsų savanorių daliniams. Į tas penkias bibliotekėles įėjo 1.300 knygų: 1 — sudaro 400 knygų, 2 — po 300 knygų, 1 — 200 knygų ir 1 — 100 knygų. Šios knygos artimiausiu laiku bus pristatytos atitinkamiems daliniams.

VILNIAUS APYGARDOJE

— Už gerą pareigų žinojimą ir stropų jų vykdymą Apygardos vadas N bataliono vet. j. psk. Antaną Spranaitį pakėlė į vet. puskarininkio laipsnį.

— Lydos krašto lietuviai, nors patys būdami neturtingi, surinko ką turi geresnio ir paaukojo Lydos SD kariams. Karių vardu aukotojams už vertingas dovanas padėkojo kuopos vadas.

— Balandžio 18 d. kine „Adria" kariams buvo parodyta originali, humoristinio turinio, gražaus pastatymo filma „Tiktai meilė". Joje natūraliai pavaizduota dviejų jaunuolių meilė, jų tėvų užsispyrimas ir jaunųjų laimėjimas. Veiksmui parinktus labai gražus Vokietijos tvarkingų miestų ir gamtovaizdžių fonas. Priede įdomūs Rytų fronto karo vaizdai, politiniai įvykiai ir kultūrinis gyvenimas.

— Šv. Jurgio bažnyčioje karių pamaldas paskutiniu laiku gausiai lanko Vilniaus visuomenė. Pamaldų metu originalius kūrinius griežia savisaugos dalių orkestras.

Pati šv. Jurgio bažnyčia statyta Mikalojaus Radvilos laikais, vėlyvojo baroko stiliaus, viduje meniškai išpuošta.

(Aum.)

OPEROS SPEKTAKLIS KARIAMS

Balandžio 17 d. Vilniaus Apygardos kariams ir jų šeimoms uždaru spektakliu buvo vaidinama opera „Faustas".

Žiūrovus giliai nuteikė Fausto nerami, amžinai ieškanti šviesos, gėrio žemiškoji ir dieviškoji dvasia, materializmo ir idealizmo kova. Mefistofelį žiūrovai prilygino bolševizmui.

Čia kariai turėjo progos pamatyti dažnai per radiją girdimus dainininkus Mažeiką ir Kučingį Mefisto ir Valentino rolėse. Gutauskas (Faustas) klausovui ir žiūrovui suteikė pasigėrėjimo gražiai skambančiu natūraliu dainavimu. V. Filharmonijos orkestras ir choras gražiai derinosi bendrume kolektyvo darbe.

Gilaus įspūdžio paliko Valentino atsisveikinimas su Margarita ir puikiai pravesta karių žygio scena.

Kai kuriems pirmą kartą matytos operos ir išgirsto artistų sutartinio dainavimo įspūdžiai pasiliks ilgam laikui.

(Aum.)

ŠIAULIŲ APYGARDA

Šiaulių Apygardos vadas Velykų švenčių proga už gerą ir sąžiningą tarnybą pakėlė į sekančius laipsnius šiuos karius:

Į viršilos laipsnį: Teofilių Jakubauską ir Juozą Ginevičių.

Į jaun. puskarininkio laipsnį: Juozą Maslauską ir Miką Žebrauską.

Į grandinio laipsnį: Liudą Starkų, Petrą Žaimį, Joną Naimį, Joną Blažį, Petrą Asauską, Praną Žebrauską ir Juozą Lukšą.

Be to, tame pat dalinyje baigėsi mokslo kursas jauniems kareiviams ir Velykų proga jie buvo pakelti į eilinio laipsnį.

Pirmąją Velykų dieną dalinys buvo šv. Petro ir Povilo bažnyčioje Prisikėlimo pamaldose. Tą pačią dieną buvo bendri pietūs kariams, kurių metu atsilankė ir dalyvavo pats Apygardos vadas gen. št. plk. ltn. Verteiis ir kiti štabo pareigūnai. Apygardos vadas savo trumpa kalba apibūdino gyvenamo laikotarpio reikšmę ir svarbumą, ypatingo visų jėgų įtempimo reikalą, pasiryžimą ištverti sąžiningai atliekant tarnybines pareigas ir ypač visur ir visuomet būti drausmingais. Po to kareiviai pagriežė ir padainavo skambių ir gražių karinių dainų.

L. A.

PADĖKA

Per Apygardos Štabą paaukojo lietuviams kariams Rytuose knygų: Aleksandra Kurzonaitė — 11 knygų, Marytė Baradytė — 5 kn., Eduardas Astromskis — 21 kn., Jonas Zaviša — 20 kn. ir Pečiulionis — 18 knygų.

Aukojusiems reiškiu karių ir savo vardu nuoširdžią padėką.

Vilniaus Apygardos Vadas

Redakcijos atsakymai

Palmyrai Skiotienei, Tryškiuose. Kokias turime žinias apie viršilą Kazį Skiotį, jau buvome Tamstai pranešę 1941. XII. 10 raštu Nr. 34. Naujų žinių neturime.

Stasiui Gaubūui, Kepurninkų km., Šiluvos val., Raseinių aps. Apie eil. Praną Volskį neturime jokių žinių. Apie j. ltn. Joną Marčiukaitį esame skaitę 1941. X. 6. „Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Žinių" Nr. 8, kad jis tuomet gulėjo Kauno karo ligoninės belaisvių I-jo skyriaus 24 palatoje. Kur jis iš ligoninės išvyko — neturime žinių.

Barborai Alminiene, Ilginių km., Darbėnų val. Apie Tamstos dingusį sūnų Vladą Alminą neturime jokių žinių.

Č. Pilėniui. Šis rašinėlis netika. Prašytume parašyti ką nors iš savo dalinio gyvenimo.

J. Urbeliui. Tamstos atsiminimų laukiame. „Kario" Nr. 1 galėtumei gauti, bet Nr. 2 nebeturime.

Ž. Kapočiui. „Į karą" ir „Mūsų jūra" netika.

Vyt. Jakubėnui. Netika. Laišku negalėjome atsakyti, nes neparašėte savo adreso.

K. Pašemeckui. „Tremtinių — kalinių kelyje" įdėsime.

M. Valavičiui. „Enkavedistų replėse" įdėsime.

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIO Nr. 1 SPRENDIMAS

Sudarykite sąrašus visų lietuvių patriotų karininkų ir kareivių. Rytoj vakare 19 val. pristatykite juos prie karinės rampos ant 22 bėgių ir sutalpinkite į „minkštus" vagonus. Nesukelkite įtarimo. Maršrutas: Vilnius — Maskva — Orša. Kom. Sobak.

Atsiuntė sprendimus: 1) R. Masiulionis (Kaunas), 2) Jonas Vičas (Siauliai) ir 3) Stasys Vitkevičius

GALVOSŪKIS Nr. 2

Vienas mūsų tautiečių iš Rytų fronto gavo keistą laišką. Ilgai vartęs jis pagaliau suprato, kad tame laiške yra kažkas tokio svarbesnio parašyta. Jis ėmėsi jį šifruoti, kol pagaliau išskaitė tikrą laiško turinį. Keliomis dienoms praslinkus, jis išpildė tai, kas laiške buvo prašoma. Pamėginkit ir jūs perskaityti šį laišką ir kas jame buvo prašoma.

8M: 13I: 7N: 11S: 6K: 11A: 2E: 3L: 2B: 1R: 2O: 4U: 1Ū: 1D: 2Ė: 3Ų: 3J: 3T: 2Y: 2G: 1S: 1P.

Ad. Ilminionis

PRAŠOMA ATSILIEPTI

Rašytoją Vyt. Tamulaitį prašau pranešti savo adresą. Ltn. Balys Aršnas, Vilnius, Gervėčių, 3.

P. [Osmolskio] piešiniai, H. Vijūno žodžiai

Visi kalaiu paskutinę brolfui ziesmininkui. Į rajoną kareivinių jau pavasaris atsiliuko.

Žuvys laukia. Nėr kada čia saulėj tingiriauti. Tas laimės, kuris neleidžia slieku nuobodžiauti.

Nuo kaktos vanduo nors teka, bet nesišypsokit: Kam ragauti dar neteko sviedinio, — sportuokit.

Spėkit, kam aš išauginsiu vienišą ta gėlę? Neatspėjat? Nesiginsiu: savo merguželei.

kyta tuojau pat įrengti visą eilę įvairaus treniravimosi aikščių. Visi stovyklos įrengimo darbai turį būti įrengti laisvomis nuo užsiėmimų ir lauko pratimų valandomis.

Beprasmis vergų darbas užgriuvo pulko žmones. Jis tęsėsi dienomis ir naktimis. Tęsėsi tol, kol juodakryžių lėktuvų plieninės kregždės birželio 22 dienos rytą apreiškė išganingosios audros pradžią...

Kaip kokiam geležies amžiuje, vieninteliais visame pulke keliolika atšipusių kirvių žmonės kartais kirste turėdavo kirsti storus miško medžius. Toliau juos skeldavo per pusę ir naudodavo įvairių sandėlių statybai. Pareikalavimas bent mažiausio kiekio vinių buvo laikomas beveik „kontrrevoliucija"... Visai nenuostabu, jeigu kartais žmonės vergų kantrumu lygindavo kur nors susirastus surūdijusių vielų galus ir iš jų darydavo „vinis", pastatų stogų skiedroms prikalti... Žiauriausiu būdu visur buvo naikinamas miškas, be poilsio ir be prasmės kankinami žmonės ir gyvuliai.

Be visa kita, smarkiai pablogėjo pulko maistas ir pašaras. Sovietinis tiekimas lauko gyvenimo sąlygomis sušlubavo iš pat pirmųjų dienų. Be poilsio dirbdami sunkų fizinį darbą, žmonės vietoje duonos pradėjo gauti vien supelijusių sausainių... Buvo juokaujama, kad kažkurioje kuopoje pietų metu pradėję demonstratyviai reikalauti duonos net visi komjaunuoliai.

Subiogo ir net pradėjo kristi dieną naktį varomi ir menkai šeriami batalionų arkliai. Batalionų vadams buvo pagrasinta, kad tai esanti jų kaltė ir kad ateityje būsią traukiami teisman.

Tačiau visi fiziškieji ir techniškieji sunkumai kantriam lietuviui kariui buvo niekis prieš tą moralinę depresiją, kuri augo diena dienon. Apie dešimtąją birželio mėnesio dieną pulko vadas pulkininkas Ramūnas gavo įsakymą perduoti pulką naujai atvykusiam rusų majorui Kačegajevui ir tuojau pat vykti į „kursus" Rusijon. Greitai po to buvo pradėti leisti įsakymai pulkui rusų kalba. Taip pat įsakyta vartoti tiktai rusiškas komandas. Į visus dalinius buvo primaišyta atvykusių rusų kareivių. Kasdien pulke didėjo jaunų sovietinių komandierių skaičius.

Pulko mokymo programa buvo visiškai nevykdoma. Taktiniams pratimams nuolatos „trūkdavo" laiko, o šaudymams — šovinių. Mordajevas ir jo artimiausieji pagelbininkai posėdžiaudavo per naktis „politinio personalo" palapinėje. Dalinių politrukai ir žydai nuolatos zujo tarp karininkų ir kareivių palapinių, visa stebėdami ir klausydamiesi.

Įpratęs į tvarką ir drausmę visokiomis aplinkybėmis, majoras Karštys stačiai troško šioje chaotiškoje netvarkoje, baigė išsekti paskutiniai jo kantrybės ištekliai. Antrojo bataliono vadas jautė, kad pulko komisaro dėmesys pastaruoju stovyklavimo metu į jį esąs ypatingai sukoncentruotas. Judošiškas Durakovičiaus gretinimasis prie bataliono vado kiekviena proga, neva įsiteikimo tikslu—rodė sustiprintą majoro Karščio sekimą.

Žydai ir komjaunuoliai buvo dažniausiai skiriami vadinamaisiais vadų palapinių tvarkiniais. Jie sekdavo kiekvieną mūsiškių karininkų žingsnį, kiekvieną paprasčiausį jų pasikalbėjimą. Juo toliau, juo dažniau toks žydiškos išvaizdos „tvarkinys" nežymiai sukinėdavosi prie antrojo bataliono vado palapinės.

Tragiškoje bolševikinio apsupimo būklėje buvo ir visi šios divizijos stovyklaują kariai. Lietuviškieji pulkai buvo sugrūsti reto miško aikštelėje ir uždaryti gilios, vandeningos Žeimenos upės vingyje. Didesniuose, stovyklą supančiuose miškuose buvo pilna stovyklaujančių sovietų dalių, ypač artilerijos ir tankų. Stovyklos ribų apsauga, kurią vykdė sustiprinti sovietų patruliai, kasnakt vis tirštėjo.

Tokioje „gyvųjų lavonų" stovykloje gyveno ir dirbo uždaryti mūsų vyrai, jau beveik nustoję visokių vilčių. Niūrus, nesavas buvo ir antrojo bataliono vadas majoras Karštys. Visi ryšiai su Vilniumi buvo nutraukti. Tarptautinė būklė nors ir atrodė įtempta, tačiau, vis dėlto, buvo migloti. Vokietijos kariniai žygiai skynė didvyriškumo laurus Kretos salos laukuose. Artėjo birželio vidurys...

[illegible]

KARYS

Nr. 16 (1127). 1942 m. balandžio 23 d.

PRENUMERATA: metams — 5,20 RM; pusei metų — 2,60 RM; 3 mėn. — 1,30 RM.
SKELBIMAI: Užsilikusiųjų paieškojimas ir pan. iki 25 žodžių (arba jų dalį) po 1 RM. Ilgesni priimami po 5 Rpf už kiekvieną žodį. Karių ir jų šeimų užuojautos, sveikinimai po 50 Rpf už petito eilutę

FIURERIO GIMIMO DIENOS PAMINĖJIMAS LIETUVOJE

ON. KAUNAS Lietuvos Generalinės Srities sostinė Fiurerio gimimo dienos proga buvo iškilmingai papuošta. Prie įstaigų ir privačių namų iškabintos vėliavos su svastika, o greta jų — krašto vėliavos. Lietuvos Generalinėje Srityje dirbančių ir gyvenančių vokiečių meilė Fiureriui jungiasi su giliu lietuvių tautos dėkingumu savo išgelbėtojui nuo baisaus bolševikinio režimo, kuris per tuos vienus metus beveik kiekvienoje šeimoje sukėlė skausmą ir rūpestį. Vietos gyventojų dėkingumas Adolfui Hitleriui parodomas gausiais Fiurerio atvaizdais, kuriais buvo papuoštos daugiausia krautuvių vitrinos. Ryškus vėliavų su svastika raudonumas, lietuvių geltonos, žalios ir raudonos spalvos, nacionalsocialistų judėjimo ir lietuvių tautinės emblemos sudaro skoningus dekoracijų rėmus. Panešiai kaip Kaune, Fiureriui pasveikinti vėliavos plevėsuoja taip pat visame krašte — miestuose ir kaimuose. Šventadienišką nuotaiką kėlė vokiečių kariuomenės ir lietuvių savisaugos batalionų orkestrai.

Fiureris Adolf Hitler

(Atkelta iš 1 pusl.)

kad atsisakąs nuo apkaltinimo, esą Vokietija yra Didžiojo Karo kaltininkė. Po šios kalbos nei viena valstybė, pasirašiusi Versalio sutartį, nedrįso protestuoti dėl minėto Fiurerio pareiškimo, nes negalėjo užginčyti reikalaujamo teisumo. Vokietija išstoja iš Tautų Sąjungos.

Tuo būdu blokšte nublokštas nuo vokiečių tautos primestas pažeminimas, skurdas ir bejėgiškumas. Matome, — po didelės ir atkaklios kovos Adolf Hitler, išsivadavęs nuo pažeminančio Versalio diktato, pradėjo sveikų ūkinių santykių atstatymą ir visos tautos perorganizavimo darbą. Šiandien beveik nėra ūkinio ar kultūrinio gyvenimo srities, kur Adolf Hitler nedarytų savo įtakos. Statyboje, miestų perplanavime, automobilių pramonėje, Vokietijos motorizacijoje, autostradų statyboje ir visose kitose milžiniško atkūrimo srityse.

1938. II. 20. Adolf Hitler visam pasauliui vėl iškilmingai paskelbia, kad Vokietija pasiimanti sau teisę pati apsaugoti savo tautiečius ir jokiu būdu nepakęsianti neleistinos savo tautiečių priespaudos. Diplomatinės Adolf Hitler veiklos dėka, jau tų pat metų kovo 11 d. Austrija, kaip prieš daugelį metų, vėl buvo įjungta Vokietijos teritorijon ir sukurtas Didysis Vokiečių Reichas. O jau kovo 13 d. Adolf Hitler, kaip Reicho Fiureris, entuziastiškai gyventojų sveikinamas Linco, o po kelių dienų Vienos gatvėse. Tų pat metų rugsėjo 29 d., keturių valstybių galvų: Hitler, Mussolini, Daladier ir Chamberlain Berchtesgadeno įvykusiuose pasitarimuose nuspręsta 3,5 milijono sudetų vokiečių apgyventas Čekoslovakijos sritis prijungti prie Reicho. Reikia pažymėti, kad ši konferencija, įvykusi Fiurerio būstinėje, padarė perversmą visų diplomatinių papročių srityje, nes pirmą kartą istorijoje opus teritorinis ir tautinis klausimas buvo išspręstas valstybės galvų betarpiškų pasitarimų metu.

Staiga, 1939 m. rugsėjo 1 d., Adolf Hitler davė įsakymą savo kariuomenei kariniais veiksmais atsakyti į Lenkijos karo kurstymus. Ši žinia visoje vokiečių tautoje buvo sutikta dideliu entuziazmu. Per 17 karo su Lenkija dienų, ginantis Vakarų fronte nuo Anglijos ir Prancūzijos, genialaus Adolf Hitler vadovavimo dėka sunaikinta Lenkijos pajėgos ir paimta per 700.000 belaisvių.

1940 m. balandžio 9 d. beveik be jokio šūvio užimama Danija ir paimama Reicho globon Norvegija, o skaudžiu smūgiu išvaroma anglų kariuomenė, išlipusi Norvegijos teritorijon. Per penkias dienas užkariaujama Olandija, per septyniolika dienų Belgija. Viską triuškinančia jėga pralaužiama Maginot linijos taip vadinamoji „Daladier linija", o gegužės 20 d. Flandrijoje galutinai apsupamos geriausios sąjungininkų divizijos. Dalis anglų per Dünkircheną, apleidę savo bendrininkus, galvotrūkčiais išsinešdino į Angliją. Birželio 14 d., be kovos, užimamas Paryžius, 15 dieną — krinta stipriausioji Didžiojo Karo tvirtovė Verdun'as, pagaliau, to pat mėn. 17 d. — Prancūzija viešai pasiduoda.

Tuo būdu laiduotas Vokietijos ir visos Europos vakarinių sienų saugumas.

Po to Adolf Hitler pasirūpino pietų sienų apsauga. Vokiečių kariuomenė įvesta Rumunijon ir Bulgarijon. Reichas kartu su Italija ginklu nukariavo Jugoslaviją ir Graikiją, išvydamas paskutinius anglų dalinius iš Europos žemyno. Ir Kretos saloje įsitvirtinę anglai vokiečių oro desantų buvo priversti bėgti. Dabar, tik Adolf Hitler toli siekiančios strategijos dėka, vokiečių oro laivynas gali kontroliuoti visą Egėjaus jūrą ir Viduržemio jūros rytinį rajoną.

Pagaliau, 1941 m. birželio 22 d. Adolf Hitler įsakymu Reichas pradėjo karą su SSSR, tuo būdu išvaduodamas daugelį tautų iš žydiškai bolševikiško, žiaurią materialinę ir moralinę priespaudą, o taip pat kruvinu teroru pagrįsto jungo. Vien tik per keturis pirmuosius kovų mėnesius Vokietijos kariuomenė visose Rytų fronto linijose ne vien sumušė bolševikų raudonąją armiją, bet paėmė apie 4 mil. belaisvių ir užėmė apie 2 mil. kv. km plotą, kuriame buvo didžioji dalis SSSR pramonės ir žaliavų, o be to, milžiniški derlingiausios žemės plotai, sunaikino keliasdešimts tūkstančių sovietų lėktuvų, šarvuočių, patrankų, apsupo Leningradą ir įsitvirtino kovoje dėl Maskvos. Tik savo Fiurerio Adolf Hitler didelio pasitikėjimo dėka vokiečių kariuomenė pernešė antžmoniškus šios žiemos žiaurumus ir šiuo metu ruošiasi galutinam smūgiui bolševizmą sunaikinti.

KULTŪRA, MENAS, ŠVIETIMAS

— Pasirodė prof. dr. Zenono Ivinskio mokslinė studija apie Trakus, pavadinta Trakų salos pilis. Joje nušviesta pilies praeitis ir dabartinė padėtis. Prof. Ivinskis, be to, ruošia išsamią monografiją „Trakai ir jų pilys".

— Baigiamas spausdinti V. Gailiaus ir M. Šlažo paruoštas didelis lietuviškai — vokiškas žodynas, kurį išleis Lietuvos Valstybinė Leidykla. Žodynas turės per 600 puslapių.

— Literatūros istorikas Juozas Ambrazevičius ruošo stambų literatūrinį veikalą apie Maironį ir jo kūrybą. Be to, baigia tvarkyti anksčiau parašytą monografiją apie Kristijoną Donelaitį.

— Rokiškyje plačiai paminėta mūsų klasiko Tumo-Vaižganto 10 metų mirties sukaktis.

— Kauno Didžiajame Teatre St. Santvaro dramos „Žvejai" premjera praėjo su dideliu pasisekimu.

— Žinomas pianistas — virtuozas St. Vainiūnas suruošė savo fortepijono rečitalius Kaune ir Vilniuje. Be to, Vilniaus Filharmonijoje fortepijono rečitą davė kitas mūsų jaunas žymus pijanistas Kuprevičius.

— Šiomis dienomis iš spaudos išėjo Vinco Kudirkos poezijos rinkinio „Laisvosios valandos" antroji dalis.

— Kauno miesto komisarui leidus, vėl pradėjo veikti KMS Dr. V. Kudirkos vardo biblioteka. Ji papildyta naujais lietuviškais leidiniais.

— Spaudoje pasirodė įdomi knyga „Anglija be kaukės".

— Nuo dabar visi mažesnieji teatrai administruoti perimami vietos savivaldybių organų.

— Švietimo Generaliniam Tarėjui leidus, Šilalės progimnazijai sudaromos galimybės plėstis iki gimnazijos.

— Sekmadienį Vilniaus Filharmonijoje įvyko XVII-tas simfoninis koncertas šiame sezone.

— Vilniaus Skrajojantis Teatras „Vaidila" ruošiasi ilgesnėms gastrolėms po Švenčionių ir Rytų Lietuvos kraštą.

— Žinomas vaikų rašytojas ir pedagogas A. Giedrius-Giedraitis šiomis dienomis atšventė savo 50 metų amžiaus sukaktuves.

— Patirta, kad į Vilnių gastrolėms atvyksta Kauno Didžiojo Teatro baletas ir atsiveža šiuos baletus: „Don Kichotas" ir „Coppelia".

KAS NAUJA LIETUVOJE

— J. E. Vilniaus Arkivyskupas M. Reinys jau pasveiko ir pradėjo eiti savo pareigas.

— Kauno apsauginė (lietuvių) policija savo tarpe surinko 5.745,32 kg metalo, kuris atiduotas į rinkimo vietą.

— Iki šiol iš Vilniaus miesto ir apskrities yra išvykę į Vokietiją 4.200 darbininkų. Jie įkurdinti Hessen-Nassau įmonėse.

— Generalinio Komisariato įsakymu viešosios šokių pramogos iki atskiro potvarkio uždraustos.

— Šiais metais daugelis ūkininkų rūpinasi plėsti paukščių ūkį. Tikimasi, kad kai kuriose apskrityse vištų skaičius padidėsiąs apie 20 — 30%. Taip pat plečia ir kitų paukščių skaičių.

— Žemės Ūkio Rūmai rengia 10 savaičių kursus kvalifikuotoms namų ūkio darbininkėms paruošti. Kursai vyks Žemės Ūkio Akademijoje, Dotnuvoje.

— Neseniai prijungtuose prie Lietuvos Generalinės Srities kraštuose jau suorganizuoti ir veikia „Lietūkio" skyriai, aprūpindami tų apylinkių gyventojus būtino reikalingumo prekėmis.

— Atvežta iš Vokietijos į Lietuvą 60 vagonai plūgų. Per 7000 plūgų yra dvivagiai, kurie taip pat gali būti naudojami kaip ir vienvagiai.

— Nuo balandžio 20 d. Kaune pradedami naudoti tokie judėjimui reguliuoti ženklai, kokie yra vartojami Vokietijoje.

— Savitarpinės Pagalbos Vyr. Komiteto Motinos ir Vaiko Globos Centrinė Sekcija rūpinasi, kad vargingųjų miestiečių vaikai šią vasarą galėtų vasaroti kaimuose.

— Šakniavaisių (daugiausia pašarinių runkelių) šiemet norima auginti ne mažesnį kaip 60.000 ha plotą. Pernai pašariniais runkeliais buvo užsodinta 58.000 ha.

— Iki šiol į amatų kartoteką jau įrašyta per 10.000 miestų, miestelių bei kaimų savarankiškų amatininkų bei amato įmonių. Spėjama, kad visoje Lietuvoje bus per 20.000 savarankiškų amatininkų ir amatų įmonių.

— Kaune, Marijampolėj ir kitur pasirodė susirgimų vidurių šiltine. Vyr. Sveikatos Valdyba deda pastangų pavojui užkirsti kelią.

— Maitinimo ir Žemės Ūkio Generalinis Tarėjas visose apskrityse paskyrė po vieną asmenį, kuris būtų atsakingas už prievolių pristatymo vykdymą.

— Lydiečiai lietuviai per Lydos Lietuvių Komitetą ir kaimo įgaliotinius įteikė Lydos Srities Komisarui dovanų Rytų fronto kovotojams. Buvo įteikta namų darbo paklodžių, rankšluosčių ir maisto produktų.

— Bolševizmui nugalėti metalų rinkimo vajus Vilniaus apskrityje pasibaigė. Iš viso surinkta 14.231,62 kg įvairaus spalvoto metalo.

SUNAIKINTA 33-oji SOVIETŲ ARMIJA

Paimta 170 vietovių ir sunaikinta 1800 bolševikų bunkerių

BERLIN. Apie viduriniame Rytų fronto ruože pasibaigusias kovas, kurios buvo minimos šeštadienio kariuomenės pranešime, vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša dar šių žinių:

33-jai sovietų armijai, kurios didžiausioji dalis buvo sunaikinta, vadovavo generolas Jefremovas. Be kita ko, buvo sunaikintos 113-ji, 160-ji ir 338-ji šaulių divizijos, viena naujai sudaryta šaulių divizija, be to, armijos kariuomenės daliniai ir išsklaidytos kitų bolševikų divizijų dalys. Nors priešas buvo atkirstas nuo visų ryšių, tačiau jis daugelyje sustiprintų vietovių, bunkerių ir miško pozicijų išvystė atkaklų priešinimąsi, kuris buvo palaužtas po šešias dienas trukusių sunkių kovų. Vokiečių kariuomenės daliniai apsuptuosius bolševikus sunkiausiomis gamtos ir oro sąlygomis spaudė vis siauresniu žiedu, kol pagaliau priešas buvo išsklaidytas į atskiras grupes ir sunaikintas. Apie šių kovų didumą, be kariuomenės pranešime paminėtų belaisvių ir grobio skaičių, seko ir čia kovojančios vokiečių armijos pranešimai. Pasak tų pranešimų, bolševikai šiose kovose, kurios truko daugiau kaip tris mėnesius, neteko 11.355 belaisvų, 130 šarvuočių, 385 patrankų, 1.400 granatsvaidžių ir kulkosvaidžių, 176 autovežimių ir didžiulių kiekių rankinių ginklų bei kitokių karo reikmenų. Be to, bolševikams padaryta nepaprastai didelių nuostolių užmuštais ir sužeistais. Surasta 57.100 žuvusių bolševikų karių. Į tą skaičių neįeina dar daugybė žuvusių bolševikų priešais vokiečių kovos linijas ir nepasiekiamose vietovėse. Per šias taip sėkmingas vokiečių kariuomenės pasibaigusias kovas iš viso buvo paimta 170 vietovių ir 1.800 bunkerių bei sustiprintų miško pozicijų. Be to, sausumos kariuomenės junginiai sunaikino arba paėmė 24 priešo lėktuvus. Taip pat ir kariuomenės vokiečių oro pajėgos prisidėjo prie sėkmingos šių kovų eigos. Pavyzdžiui, penktadienį vokiečių smingamieji kovos lėktuvai vėl prisidėjo prie sausumoje vykusių kovų šiame viduriniо fronto ruože, kur jie atliko pakartotinus puolimus. Savo puolimus jie čia sukoncentravo ypač prieš bolševikų kariuomenės dalinius, kurie, turėdami stiprokas šarvuočių pajėgas, pasiruošė atlikti priešpuolį, nukreiptą į vieną taktiniu atžvilgiu svarbią vietovę, kuri buvo užimta vokiečių kariuomenės dalinių. Smingamieji kovos lėktuvai stambaus kalibro bombomis apmėtė priešo tankus. Čia buvo sunaikinti septyni priešo šarvuočiai. Padarius šiuos nuostolius bolševikų šarvuočiams ir sunaikinus puolimui pasiruošusius pėstininkus, bolševikų mėginimas pulti nuėjo niekais jau pačiose jų išeities pozicijose. Puldami bolševikų artilerijos pozicijas, vokiečių bombonešiai sunaikino arba nutildė kelias baterijas bei paskiras patrankas.

Pavasarinė veikla frontuose

BERLIN. Pagal vyriausiosios kariuomenės vadovybės turimas žinias, praėjusią savaitę kovos Rytų fronte, nežiūrint dėl atlydžio susidariusio kelių pašlapimo plačiose kovos srityse, įrodo nepalaužiamą vokiečių kariuomenės dalinių pajėgumą. Nepaprastai sunkios gamtos sąlygos iš vokiečių kariuomenės dalinių pareikalavo didžiausių pastangų, tačiau visados tiek puolimuose, tiek ir ginantis, sėkmingai pasireiškė vokiečių karių drąsa, narsumas ir atkaklumas.

Visame Krymo pusiasalyje, o taip pat ir pietiniame Rytų fronto ruože šios savaitės bėgyje jokioje vietoje neįvyko žymių kovos veiksmų. Šalia pablogėjimo gamtos sąlygų, atsiradus dumbliui, kovas sutrukdė tokiu pat mastu tie sunkūs nuostoliai, kuriuos priešas turėjo pastarosiomis savaitėmis. Dėl tų pačių priežasčių sumažėjo ir kovos viduriniame Rytų fronto ruože. Tik paskirose vietose dar įvyko didesnių kovos veiksmų. Priešo puolamiesiems žygiams pasilikus be jokių vaisių, vyriausioji vokiečių kariuomenės vadovybė balandžio 16 ir 18 d. d. pranešė apie bolševikams suduotus naikinančius smūgius. Kaip pranešama, šios savaitės būvyje galutinai buvo sunaikintos 33-ios sovietų armijos dalys, kurios per kiek ilgesnes kovas buvo atkirstos nuo savo ryšių. Tačiau tikrasis ir sunkusis kovų centras šią savaitę buvo šiauriniame Rytų fronto ruože. Vokiečių kariuomenės dalinių puolimas ir gynimasis ir čia buvo sėkmingi tokiu pat mastu. Taip pat ir šiame fronte buvo apsupta ir sunaikinta viena stipri sovietų pajėgų grupė. Leningrado apsupimo fronte, išskyrus sėkmingą artilerijos veiklą, bedrai buvo ramu.

Karinės vokiečių oro pajėgos praėjusią savaitę daugiausia turėjo atlikti šiuos uždavinius: pulti laivus ir uostų įrengimus Šiaurės Ledynuotajame vandenyne ir Juodojoje jūroje, pulti sausumos taikinius, remiant sausumos kariuomenės veiksmus, ir duoti smūgius bolševikų tiekimui, naikinant tiltus, geležinkelio įrengimus ir riedmenis. Visi šie puolimai iš oro ir išsivysčiusios oro kautynės davė vokiečiams žymių laimėjimų. Keli laivai buvo sunaikinti arba smarkiai sužaloti. Buvo sunaikinta daug lauko pozicijų. Taip pat sunaikinta bei išsklaidyta daugybė šarvuočių telkinių ir kariuomenės dalinių, pasiruošusių puolimui. Bombomis buvo sunaikinta arba padegta daug traukinių, geležinkelio linijų, tiekimo vorų ir tiekimo bazių.

GENEROLAS ŽIEMA TIRPSTA...

Stalinas: Laikykis, drauge generole, laikykis... Tavo sutirpimas velkia mano grabūti...